

ھەندى زانىيارى بۇ شىكردنە ۋەى رستە

بەشەكەنى رستە نەمانەن : ناۋ - جىناۋ - ھاۋەئناۋ - ھاۋەئكار - نامرازەكان و نىشانەكان - گرى - چاۋگ - كار

(۱) **ناۋ :** وشەيەكە بۇ ناۋنانى كەسنىك يان شتىك يان گيانلە بەرىك بەكار دىت.

ۋەك : **لاڧە - نازاد - مامۇستا - كوپ - دار - كتىب - باۋم - ناشتى - قوتابى - كۆتر - قەلەم - كەو - ھەولير ...**

(۲) **جىناۋ :** نەۋ وشەيە يەكە ئە جىنى ناۋى كەسنىك يان شتىك بەكار دى

/ **جىناۋى كەسى سەربەخۇ :** (من - تۇ - نەۋ - نىمە - نىۋە - نەۋان)

ب/ جىناۋى كەسى لىكاۋ : (ك - م - ت - ي - مان - تان - يان) (م - ي - ت - ۋ - ين - ن - ن) (م - ي - ت - ات - نىت - ين - ن - ن) (ك - ە - ن)

جىناۋە سەربەخۇيەكان نەمانەن جىناۋى **كەسى سەربەخۇ - خۇيى - پىرس - نادىيار - نىشانە - ھەيى**

(۳) **ھاۋەئناۋ :** نەۋ وشەيەكە كەلەرستەدا ۋەسنى ناۋىك يا جىناۋىك دەكا. دەبىتە (دىارخەر) يان (تەۋاۋكەرى كارى ناتەۋاۋ)

زۆرىيە نەۋ وشانەى بىنچەۋانەيان ھەيە ھاۋەئناۋ **باش - خراپ - گەرم - سارد - قەلەۋ - زىرەك - لاۋاز ...**

رەنگەكان ھاۋەئناۋ، بەلام وشەى (رەنگ) خۇى ناۋە **سور - شىن - سىي - سەۋز - مۇر - رەش - زەرد ...**

تامەكان ھاۋەئناۋ، بەلام وشەى (تام) خۇى ناۋە **قال - تىژ - شىرىن - سۈير - تفت - ترش ...**

ژمارەكان ھاۋەئناۋ، بەلام وشەى (ژمارە) خۇى ناۋە **يەك - دوو - چوار - دە - بىست وىەك - ھەزار - سىيەم - نىۋە ...**

ھاۋەئناۋەكان بەگشتى نەمانەن ھاۋەئناۋى **چۇنىيەتى - پىرس - نادىيار - نىشانە - ژمارەيى**

(۴) **ھاۋەئكار :** نەۋ وشەيەكە كەلەرستەدا ۋەسنى كار دەكات لەروۋى كات و شۈينى و چۇنىيەتى ۋە ھەمىشە تەۋاۋكەرى كارە

ھاۋەئكارى كاتى : كاتى روۋدانى كارى رستە دەرەخات **نەمرو - بەيائى - نىستا - پار - دوئى ...**

ھاۋەئكارى شۈينى : شۈينى روۋدانى كارى رستە دەرەخات **لەناۋپۇل - لەسەربان - لەژىر - لەبن - لەتەنىشت ...**

ھاۋەئكارى چۇنىيەتى : چۇنىيەتى روۋدانى كارى رستە دەرەخات **بەپەلە - بەخىرايى - بەجوانى - شىرانە - مەردانە ...**

ھاۋەئكارى چەندى : چەندىيەتى روۋدانى كارى رستە دەرەخات **زۇر - كەم - گەلىك - ھەندىك - تۇزىك - كۇئى ...**

ھاۋەئكارى رىكخستى : رىكخستى روۋدانى كارى رستە دەرەخات **دوۋ - دوۋ - پۇل - پۇل - دىستەدەستە - ھىدى ھىدى ...**

(۵) **نامراز و نىشانە :** نەۋ وشە يان پىتەيەكە لەرستەدا يارمەتى ھەندى وشە دەدەن بۇ ھەندى لايەنى رىزمانى.

نامرازى پەيۋەندى : **بۇ - لە - بە - ژ - ژىۋ - بەرمو - تا - ە ...**

نامرازى دانە پال : **ى - ە** **لەكرما تىجى خواروۋ** **۱ - ى - ىت - ىن - ىد** **كرما تىجى ژوۋوۋ**

نامرازى لىكدر : **و - چۈنكە - كە - كو - بەلام - ھەتا - نەگىنا - نىنجا ...**

نامرازى بانگكردن : **ە - نەى - ھۇ - ى - ھەى - نا - نادى - نۇ - نەھا ...**

نامرازى پىناسىن : **ەكە - ە** **نامرازى نەناسراۋى : ەك - ىك - ى** **نىشانەى كو : ان - ات - جات - ھات ...**

(۶) **گرى :** نەۋ دەستەۋازىيەكە لەوشەيەك زىاتر پىك دىت بەلام كارى تىدانىيە.

گرىى ناۋى : **قەلەى ھەولير - كتىبى رىزمان - مامۇستاي كوردى - چراى ژوۋرەكە ...**

گرىى ھاۋەئناۋى : **زۇر جوان - گەلىك باش - گەلىك دىسۇز - زۇر پىاۋانە ...**

گرىى ھاۋەئكارى : **زۇر بەپەلە - لەناۋ دارستانەكە - زۇر بەجوانى - لەژىر خانۋەكە ...**

(۷) **چاۋگ :** وشەيەكە لەرستەدا ۋەكو ناۋ رەقتار دەكات و ھەمىشە دەبى نىشانەى چاۋگى پىۋە بىت (تىن - ين - ان - وون - دن)

كەۋتن - گرتن - كرىن - برىن - سوۋتان - كىلان - چوۋن - بوۋن - كردن - خويندەۋە - بانگكردن - ھەلچوۋن ...

(۸) **كار :** وشەيەكە كەردەۋەيەك پىشان دەدات و ھەموو رستەيەك پىۋىستە كارى تىدا بىت.

ھات - چوۋ - مرد - دەرەخات - دىنوسىت - خويندەۋە - كرىۋو - دەرەخات - دەرەخات - بوۋ - دەبىت ...

كاوه هات بۇ قوتابخانه دوينى هيو م بىنى قەلەي هوليز كۆنلە
 ناوھ كارە نا. پ ناوھ هاوئىكارى كاتى ناو . ج. لكاو كارە كرىنى ناويىپ هاوئىناو كارى ناتەواوھ

خويندن كۆمەنگە پىش دەخات نازادى برا م نانەگە ي خوارد
 چاوكە ناو كار نا. دانەپال ناو جىناو ناو نا. پىنناسىن جىناو كار

ناو

ژمارە	ناومرۇك	ناسىن	رەگەز	هەبىوون	درووستىوون
تاك	گشتى	ناسراو	نير	بەرچەستە	سادە
كۆ	تايىھەتى	نەناسراو	مى	واتايى	دارىژراو
	كۆمەن		بى لايەن		لىكراو
			دوولايەن		

كار لە رووى ھىزمەتە دوو جۆرە :

١) كارى ناتەواو : ئەو كارەيە كەبە تەنھا واتا ئايەخشى بەلكو پىنويستى بەتەواو كەر ھەيە .

ه ← كارى ناتەواوھ بۇ كاتى رانەبردووى ئىستا

بوو ← كارى ناتەواوھ بۇ كاتى رابردووى

دەبىت ← كارى ناتەواوھ بۇ كاتى رانەبردووى

٢) كارى تەواو : ئەو كارەيە كە كەردەوھەيك نیشان دەدات كە دراوھە پال كەسىك يان شتىك كە بکەرە و مانا دەبەخشى .

﴿ چوو - هات - دەكرى - نوستىوو - كەوتوو - دەجىت - دەخوات ... ﴾

كار لەرووى رىزمەتە سى جۆرە :

١/ كارى رابردووى : ئەو كارەيە كە رویداوھ . وەك ﴿ مرد - خوارد - هاتىوو - دانىشتوو - دەكرى - سووتا - چوو ... ﴾

٢/ كارى رانەبردووى : ئەو كارەيە كە ھىشتا رووى نەداوھ . وەك ﴿ دەكرىت - دەنوسىت - دەخوات - دەچم - دى كرم ... ﴾

٢/ كارى داخوای : ئەو كارەيە كە كەسى يەكەم داوا لە كەسى دووم دەكات بۇ نە نجام دانى كارىك يان نە نجام نەدانى
 وەك ﴿ بخوینە - بنووسن - بکەرە - بخۆ - ھەلگىرن - بانگ بکە ... ﴾

كار لەرووى كارىگەرەيە دوو جۆرە :

١/ كارى تىپىر : ئەو كارەيە كەبەتەنھا لەگەن (بکەر) واتاى تەواو ئايەخشى بەلكو پىنويستى بە (بەرکار) ھەيە .

ھەموو ئەندامەكانى لەش بەشدارى تىدا ناکەن بۇ نە نجام دانى . جىناوى لكاوى ﴿ مان - تان - يان ﴾ و مردەگرىت .

﴿ خويند - كرى - خوارد - دەشوات - دەكرىت - ھىناوو - دەكىلم ... ﴾

كەيوان وانەگەي خويند . نەسرین جل دەشوات . جوتيار زموى دەكىلنت .

٢/ كارى تىنە پىر : ئەو كارەيە كەبەتەنھا لەگەن (بکەر) واتاى تەواو دەبەخشى پىنويستى بە (بەرکار) ئىيە .

ھەموو ئەندامەكانى لەش بەشدارى تىدا دەكەن بۇ نە نجام دانى . جىناوى لكاوى ﴿ مان - تان - يان ﴾ و مردناگرى .

﴿ چوو - مرد - هات - دەفرىت - دەكەوئىت - نووست - دەبارىت ... ﴾

پىاو مە مرد . كۆتر مە دەفرىت . مائەكە نووست .

پەرزەنتە پەرزەنتە گەشنى ھەيەت

0750797770
marden office

ئەرکى ئاۋ ئەرستەدا

- ۱) ئىھاد : ئەر ئاۋە يان جىناۋىيە كەتەنھا لەگەل كارى ئاتەۋاۋ دىت و ھەمىشە ۋەسەف دەكرى.
كەيوان زىرەكە.
- ۲) تەۋاۋكەرى كارى ئاتەۋاۋ : ئەر ئاۋە يان جىناۋە يان ئاۋە ئناۋ يان ئاۋە ئكارەيە كە لەگەل كارى ئاتەۋاۋ دىت ۋەسەف ئىھاد دەكا.
مامۇستاكە كەيوان بوو.
- ۳) بەكر : ئەر ئاۋە يان جىناۋىيە كەتەنھا لەگەل كارى تەۋاۋدا دى و كارى رستە ئە نجام دەدات يان كاريكى دەدرىتە پال.
كەيوان ھات.
- ۴) بەركار : ئەر ئاۋە يان جىناۋىيە كەتەنھا لەگەل كارى تىپەردا دى و كارى رستە كەي بەسەردا دىت.
كەيوانم بىنى.
- ۵) تەۋاۋكەرى بەيارىدە : ئەر ئاۋە يان جىناۋىيە كە لەگەل ھەموو جۈرە كاريك دى كارى رستە زىاتر روون دەكاتەۋە بەيارمەتى
ئامرازى پەيۋەندى.
كتىبەكەم بۇ كەيوان نارد.
- ۶) دىيارخەرى ئاۋ : ئەر ئاۋە يان جىناۋە يان ھاۋە ئناۋەيە لەگەل ھەموو جۈرە كاريك دىت و زۇرجار ئامرازى دانە پال ئە پىش دىت.
منالى كەيوان مرد.
- ۷) جىگىرى بەكر : ئەر ئاۋە يان جىناۋىيە كە لەگەل كارى تەۋاۋدا دىت بەلام بەكرەكەي دىيار ئىيە بەركارە دەبىتە جىگىرى بەكر
كەيوان كوژرا.

تېپىنى :

- لەزمانى كوردىدا ئەرستەدا يان كارى ئاتەۋاۋ ھەيە يان كارى تەۋاۋ ھەيە.
كارە ئاتەۋاۋەكان ئەمانەن (ە - بوو - دەبىت) جگە لەم سى كارە ھەركاريكى تر ھەبى ئەرستەدا كارى (تەۋاۋە).
ئەگەر ئەرستەدا (كارى ئاتەۋاۋ) ھەبى ئەر (ئىھاد و تەۋاۋكەرى كارى ئاتەۋاۋ) ھەيە.
ئەگەر ئەرستەدا (كارى تەۋاۋ) ھەبى ئەر (بەكر) يان (جىگىرى بەكر) ھەيە.

ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە
ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە
ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە
ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە
ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە
ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە
ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە	ئەرستە

تېپىنى : (ى) ھەرگىز نابىتە ئامرازى پەيۋەندى.

- ۱- (ى) دەبىتە (ئامرازى دانە پال) ئەگەر دوۋناۋى دابوۋە پال يەكترى يان (ئاۋ و جىناۋ) يان (ئاۋ و ئاۋە ئناۋ) يان (جىناۋ و ئاۋە ئناۋ)
... واتە لە ئىۋانىيان بى.

دايىكى كاۋە... كۆرى تۆ... ھاۋرى باش... ئىۋە دىلسۆز...

ئا. دانە پال

- ۲- (ى) دەبىتە جىناۋى لكاۋ بۇ كەسى سىيەمى تاك ، ياخود ئەگەر ئاۋنا جىناۋى لكاۋى (مان - تان - يان) ى لە جى دانراۋ گونجا

« ى + كار ، كار + ى » نانى خوارد . خواردى . ئانمان خوارد . خواردمان

لاشان نان ده خوات : **کارډو چوو بو قوتا بخانه** **باوکي** **هيرو** **ماموستا بوو**
 ناو ناو گاري رانه بردوو ناو کاري نا.پا ناو نامرازي ناو ناو کاري ناته و او
 بکهر بهرکار ت. به ياريده رابردوو

نازاد ي **برا م** **نه بازار** **ميوه ي** **کري**
 ناو نا. دا نه پال ناو جيناو نامرازي ناو ناو جيناو کاري رابردوو، تنپه ره
 بکهر ديارخهري ناو په يو خندي ت به ياريده بهرکار

چاواک	ته دي چاواک	ره گي کار
خويندن	خويند	ده خونيم ← خون
گرتن	گرت	ده گرم ← گر
چوون	چوو	ده چم ← چ
سووتان	سووتا	ده سووتيم ← سووتي
کرين	کري	ده کرپم ← کر
هه لگرتن	هه لگرت	هه لده گرم ← هه ن گر
بانگ دان	بانگ دا	بانگ ده دم ← بانگ ده
دوژينه وه	دوژينه وه	ده دوژمه وه ← دوژمه وه
جوون	جوو	ده جووم ← جوو
له ناو بردن	له ناو برد	له ناو ده بهم ← له ناو به
دروست کردن	دروست کرد	دروست ده کم ← دروست که
هاتن	هات	دينم ← ي

ناماده کردني : م. عومهر نه حمده خدر (۰۷۷۰۴۶۰۶۴۸۰) ناماده ي نازادي کوران و ناماده ي زانياري نه هلي

نوسينگه ي ماردين

معاون مدير پرومورده ي کشتي همونير

07507977770
 marden office

رسته ناوېته: له دوو رسته ساده يان پتر پښک ديت به ياريدې وشې ليکدور (نامرازی ليکدور يان جيناوی ليکدور) ددريڼه پال يه کتر له (شارسته وپارسته) پښک ديت.

شارسته: له رسته ناوېته دا رسته يه کی سهر به خوږه و مانای ته و او ددات و وشې ليکدور له پښ نايه ت.

پارسته: له رسته ناوېته دا رسته يه کی سهر به خوږه و اتاکه ی بهنده به شارسته و کاری ناوېک يان جيناویک يان هاوېکارک ددکات و هميشه وشې ليکدور له پښ ديت.

وشې ليکدور: نه و شانن که شارسته و پارسته به يه کوه دبه ستنه و و هميشه ددکوه نه پښ پارسته.

که - کو - به لکی - چونکه - چونکی - به شکو.....

به کریکاره کانم گوت که کاری خوتان به فېر مه دهن. **که** **زهنگه که لندرا** **خونندکاره کان چوونه ژووره ووه.**

شارسته وشې ليکدور پارسته وشې ليکدور پارسته

له زمانې گورېدا من خور پارسته همد:

۱- **پارسته ناوې:** نه و رسته يه که سهر به شارسته يه و واتاکه ی بهنده به واتای نه ووه دکرې دهېته (جنگري بکهر) يا (بکهر) يان (نيهاد) يان (به رکار).

تېبېنی: له رسته ناوېته دا، نه گهر شارسته يه کيک له مانه (نازانرې) - من نه زانېيه - من نه بېستېيه - بېستووه - ناشکرايه - مه زانېيه - زانراوه - دمر نه گه قتييه (... بوو، نه و پارسته که (ناوې) يه

نه گهر کاری شارسته که کاریکي (بکهر ناديار) بوو، نه و پارسته ناوېيه که نه رکي دهېته (جنگري بکهر)

نازانرې که ناسو له بهر چی دوا کهوت. **پارسته ناوې ليردا نه رکي (جنگري بکهر) ی کاری (نازانرې) ی پي سپيراوه.**

نه گهر کاری شارسته که کاریکي (تېنه پهر) بوو، نه و پارسته ناوېيه که نه رکي دهېته (بکهر)، به مخرجی بکهر له شارسته که نه بېت. **دمر که ووتوه که کاوه کتييه که چاپ ددکات.** **پارسته ناوې ليردا نه رکي (بکهر) ی کاری (دمر که ووتوه) ی پي سپيراوه.**

نه گهر کاری شارسته که کاریکي (ناته و او) (ه - بوو - ده بېت) بوو، نه و پارسته ناوېيه که نه رکي دهېته (نيهاد)

ناشکرايه که کورد به يه کريزي ددکات نامانج. **پارسته ناوې ليردا نه رکي (نيهاد) مانای (کاری ناته و او) ی روونکردووه ته ووه.**

نه گهر کاری شارسته که کاریکي (تېنه پهر) بوو، نه و پارسته ناوېيه که نه رکي دهېته (به رکار)

زانېومانه که ماموستا نايه ته قوتا بخانه. **پارسته ناوې ليردا نه رکي (به رکار) ی کاری (زانېومانه) ی پي سپيراوه.**

۲- **پارسته ناوې هاوېکارکي:** نه و رسته يه که سهر به شارسته يه و واتاکه ی به واتای نه ووه بهنده و هسفی ناوېک ده کا له شارسته دا. **پياوه کهم ديت که ده شلی.** **پارسته ناوې ليردا و هسفی ناوېکي ناو شارسته که ی کردووه.**

۳- **پارسته ناوې هاوېکارکي:** نه و رسته يه که سهر به شارسته يه و واتاکه ی بهنده به واتای نه ووه و هسفی کارک ده کا له شارسته دا. **وی دهرمان خوار به لکی پي چيبيت.** **پارسته ناوې ليردا و هسفی کاری شارسته ی کردووه بويه هاوېکارکيه.**

راهنان (١) لا پهره ١٠

پسته	پارسته	جوړی پارسته
١	به لکی ب نارمانجا خو دگه هین	پارسته ی هاوه لکاری
٢	که ناشنا ده بیته نه ندازیار	پارسته ی ناوی
٣	کو ولات هه به زانستی پینش دکه قییت	پارسته ی ناوی
٤	که خویندمان	پارسته ی هاوه لناوی
٥	که به هار هات	پارسته ی هاوه لکاری

راهنان (٢) لا پهره ١٠

(١) بیستومه که نه لهند ده بیته نه ندازیار.

نازانریت که ناسو له بهر چی دواکه وت.

به کریکاره کانم گوت که کاتی خوتان به فیرو مدهن.

(٢) نهو چرایه ی که رووناک بوو کوژایه وه.

من شان دیت کوژ ترسان دله رزی.

پیاوه کهم دیت که ده شه لی.

(٣) پیاوه کهم دیت که به خیرایی ده ریشیت.

که زهنگه که لیدرا خویندکاره کان چوونه ژووره وه.

وی دهرمان خوار به لکی پینچیت.

راهنان (٣) لا پهره ١٠

پسته	پارسته	جوړی	شلوکه
١	کهوا غونچه ده پشکووت.	پارسته ی هاوه لکاری	که : وشه ی لیکدهره. وا : هاوه لکاری کاتییه ، تهواوکه ری کاره. غونچه : ناوه ، تاکه ، گشتییه ، نه ناسراوه ، بکه ره. ده پشکووت : کاری رابردووی بهرده وای راگه یاندنه ، تیینه پهره.
٢	که پینشمه رگه که نه بن داره که شه هیلکرا.	پارسته ی ناوی	که : وشه ی لیکدهره. پینشمه رگه که : ناوه ، تاکه ، گشتییه ، ناسراوه ، جیگری بکه ره. نه بن داره که : هاوه لکاری شوئنییه ، تهواوکه ری کاره. شه هیلکرا : کاری بکه ر نادیاره ، تیینه پهره.
٣	کو کومپیوتهر ل خویندنگه هنی شه یه.	پارسته ی ناوی	کو : وشه ی لیکدهره. کومپیوتهر : ناوه ، تاکه ، گشتییه ، نه ناسراوه ، بکه ره. ل : نامرازی په یوه نلییه. خویندنگه هنی : ناوه ، تاکه ، گشتییه ، تهواوکه ری به یاری لیمیه. هه یه : کاری رانه بردووی نیستایه ، تیینه پهره.
٤	که باخه وانه که هاتووه .	پارسته ی ناوی	که : وشه ی لیکدهره. باخه وانه که : ناوه ، تاکه ، گشتییه ، ناسراوه ، بکه ره. هاتووه : کاری رابردووی ته وای راگه یاندنه ، تیینه پهره.

راهنمای (۴) لایه ۱۱

- بکهر — دمرنه که فته کو نارین دئ هوزانین خو به لاف دکه ت.
جیگری بکهر — نازانری کو نارین دئ هوزانین خو به لاف دکه ت.
به رکار — مه نه زانییه کو نارین دئ هوزانین خو به لاف دکه ت.

راهنمای (۵) لایه ۱۱

- (۱) که نیمه کوردین پارسته ی ناویه
(۲) که دووروده پارسته ی هاوه لئاویه
(۳) خه بات بکهن پارسته ی هاوه لئکاریه

جوره کانی پارسته

- ۱- (نازانری که ناسو له بهر چی دواکهوت) لهه رسته یه (که ناسو له بهرچی دواکهوت) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته
- ۲- (که زهنگه که لیدرا خویندکاره کان چوونه ژووره وه) لهه رسته یه (که زهنگه که لیدرا) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته
- ۳- (نهو چراییه که رووناك بوو، کوژایه وه) لهه رسته یه (که رووناك بوو) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته
- ۴- (من نه زانییه کو سهردار دئ رومانى نقیسیت) لهه رسته یه (کو سهردار دئ رومانى نقیسیت) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته
- ۵- (من نهو دیت کو دکه نی) لهه رسته یه (کو دکه نی) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته
- ۶- (وی دمرمان خوار به لکی پی چینیته) لهه رسته یه (به لکی پی چینیته) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته
- ۷- (دمرنه که فته کو نارین دئ هوزانین خو به لاف دکه ت) پارسته ی نهه رسته یه نهه رکی ده بیته
A- بکهر B- به رکار C- جیگری بکهر D- نیهاد
- ۸- (مه نه زانییه کو نارین دئ هوزانین خو به لاف دکه ت) پارسته ی نهه رسته یه نهه رکی ده بیته
A- بکهر B- به رکار C- جیگری بکهر D- نیهاد
- ۹- (نازانری کو نارین دئ هوزانین خو به لاف دکه ت) پارسته ی نهه رسته یه نهه رکی ده بیته
A- بکهر B- به رکار C- جیگری بکهر D- نیهاد
- ۱۰- له رسته ی ناویته دا (پارسته) A- له سهرهتا دئ B- نه کوتایی دئ C- وشه ی لیکدیری له پیش دئ D- له ناوهراست دئ
- ۱۱- له رسته ی ناویته دا (وشه ی لیکدیر) A- له پیش شارسته دئ B- له پیش پارسته دئ C- له ناو شارسته دئ D- له ناو پارسته دئ
- ۱۲- (من نه زانییه کو سهردار دئ رومانى نقیسیت) لهه رسته یه (من نه زانییه) ده بیته
A- پارسته ی ناوی B- پارسته ی هاوه لئاوی C- پارسته ی هاوه لئکاری D- شارسته

بەرگەر

بەرگەر: ئەو ناوھەيە يان جىناوھەيە كە لە رستەدا ماناي كاري تىپەر تەواو دەكات يان تەواو كىردووە، (كاري رستەي بە سەردا دى وە ناتوانين لە رستە فرىي بەدين) .

هەموو كاريكى تىپەر پىيوستى بە (بەرگەر) ھەيە .

ئەم وشانە دەبنە (بەرگەر) لە رستەدا

﴿ ناو - جىناوھە سەربەخۆكان (كەسى سەربەخۆ - خۆيى - پرس - نيشانە - ناھيار - ھەيى) - جىناوئى لكاو - چاوك ﴾

ئاواری سىو دەخوات.	گەل ئىمەي ھەلېزاردووە.	ئەو خۆي كوشت.	كىتەن بىر بۇ پىشانگاگە؟
بەگەر بەرگەر كاري رانەبردوو	بەگەر بەرگەر كاري رابردوو	بەگەر بەرگەر كاري رابردوو	بەگەر بەرگەر كار ئاپ تە. بەياریدە

ئەمە م خوشدەويت	مەن ڤلەنم بىنى.	نارد مى بۇ بازار.	خويندەنمان تەواوکرد.
بەگەر بەرگەر كار	بەگەر بەرگەر كاري رابردوو	كار بەرگەر بەگەر ئاپ تە. ب	بەگەر بەرگەر كار

تەيىنى:

دوو كۆمە ئە جىناوئى لكاو ئەركى (بەرگەر) دەبين (١ - ٢)

كۆمە ئەي يەكەم (م - مان - ت - تان - ي - يان) لەگەن كاري (رابردوو - رانەبردوو - داخواري) تىپەرەدا

كۆمە ئەي دووهم (م - ين - يت - ن - ن - ن) لەگەن كاري رابردووي تىپەرەدا

تەيىنى:

ئەگەر لە ناو يەك كاردە دوو جىناوئى لكاو ھەبوو يەكيان (بەرگەر) و يەكيان (بەگەر) ە.	ھە ئى گرتەم.	ھە ئى دەگرم.
	بەگەر بەرگەر	بەگەر بەرگەر

تەيىنى:

تەواوگەرى كاري تەواو ئەمانەن ﴿ بەرگەر - تەواوگەرى بەياریدە - ھاوەلكار ﴾

تەواوگەرى كاري ناتەواو ئەمانەن ﴿ تەواوگەرى راستەوخۆي كاري ناتەواو - تەواوگەرى بەياریدەي كاري ناتەواو ﴾

تەواوگەرى راستەوخۆي كاري ناتەواو ﴿ ناو - چاوك - جىناو - ھاوەلناو - ھاوەلكار ﴾

تەواوگەرى بەياریدەي كاري ناتەواو ﴿ ناو - چاوك - جىناو ﴾

راھىنان (١) لا پەرە ١٧

١- نان - تەماشە

٢- جەژنانە - جامى پىوانە

٣- م (دەمگري)

٤- نەمام - نەمام - فرمىسك.

٥- قوئنگى يادى شيرين - يادگار.

راهنمایان (۲) لاپه‌ره ۱۸

*داهین ریزمانی کوردی ښیرکردین.

ن	ښیرکردین	کاری رابردووی راگه‌یاندنه، لیکدراوه، تڼپه‌ره.
ب	ریزمانی کوردی	گری ناوییه، بهرکاره.
پ	ین	جیناوی لکاوه بؤ که‌سی یه‌که‌می کؤ، بهرکاره.
ت	ی	نامرازی خستنه‌سهره.
ج	داهین ریزمانا کوردی نهم ښیرکړین	

راهنمایان (۳) لاپه‌ره ۱۸

به ناسمانه‌وه نه‌ستیره‌م دیوه به باخچه‌ی به‌هار گونم چنیوه.

وښه	ښیرکردنه‌وه
به هوه	نامرازی په‌یوه‌ندییه.
ناسمان	ناوه، تاکه، گشتییه، نه‌ناسراوه، ته‌واوکه‌ری به‌یاریده‌یه.
نه‌ستیره	ناوه، تاکه، گشتییه، نه‌ناسراوه، بهرکاره.
م	جیناوی لکاوه بؤ که‌سی یه‌که‌می تاک، بکه‌ره.
دیوه	کاری رابردووی ته‌واوی راگه‌یاندنه، تڼپه‌ره.
نه	نامرازی په‌یوه‌ندییه.
باخچه‌ی به‌هار	گری ناوییه، ته‌واوکه‌ری به‌یاریده‌یه.
باخچه	ناوه، تاکه، گشتییه، نه‌ناسراوه، ته‌واوکه‌ری به‌یاریده‌یه.
ی	نامرازی دانه‌پاله.
به‌هار	ناوه، تاکه، گشتییه، نه‌ناسراوه، دیارخه‌ری ناه.
گون	ناوه، تاکه، گشتییه، نه‌ناسراوه، بهرکاره.
م	جیناوی لکاوه بؤ که‌سی یه‌که‌می تاک، بکه‌ره.
چنیوه	کاری رابردووی ته‌واوی راگه‌یاندنه، تڼپه‌ره.

راهنمایان (۴) لاپه‌ره ۱۸

بؤ رابردوو ← من روزنامه‌م کړی.

بؤ رانه‌بردوو ← نهو روزنامه ده‌خوښته‌وه.

بؤ داخوای ← نیوه روزنامه بخوښنه‌وه.

ناماده‌ی نازادیی گوران و ناماده‌ی زانیاریی نه‌هلی

ناماده‌کردنی م. عومهر نه‌جمه‌د خدر

ته‌واوکه‌ری کار (به‌رکار)

- ۱- (داهین ریزمانی کوردی فیر کردین) (ریزمانی کوردی) نه‌رکی ده‌بیته
 A- بکه‌ر B- دیارخه‌ری ناو C- به‌رکار D- جیگری بکه‌ر .
- ۲- (نازدار چیشیت لی ده‌نیت) ناوی (چیشیت) نه‌رکی ده‌بیته A- بکه‌ر B- به‌رکار C- جیگری بکه‌ر D- نیهاد .
- ۳- (گهل نیه‌هی هه‌لبژاردوو) جیناوی (نیه) نه‌رکی ده‌بیته A- بکه‌ر B- به‌رکار C- دیارخه‌ری ناو D- جیگری بکه‌ر .
- ۴- (ناردمی بو بازار) جیناوی لکاوی (م) نه‌رکی ده‌بیته A- بکه‌ر B- به‌رکار C- ته‌واوکه‌ری به‌ یاریده D- نیهاد .
- ۵- (به‌ ناسمانه‌وه نه‌ستیره‌م دیوه) ناوی (نه‌ستیره) نه‌رکی ده‌بیته
 A- بکه‌ر B- به‌رکار C- ته‌واوکه‌ری به‌ یاریده D- نیهاد .
- ۶- (به‌ ناسمانه‌وه نه‌ستیره‌م دیوه) کاری (دیوه)
 A- رابردووی تینه‌ په‌ره B- رابردووی تیپه‌ره C- رانه‌بردووی تیپه‌ره D- داخوازی تیپه‌ره .
- ۷- (له‌ باخچه‌ی به‌هار گوتم چنیوه) ناوی (گول) نه‌رکی ده‌بیته
 A- بکه‌ر B- به‌رکار C- دیارخه‌ری ناو D- جیگری بکه‌ر .
- ۸- (له‌ باخچه‌ی به‌هار گوتم چنیوه) کاری (چنیوه)
 A- رابردووی تینه‌ په‌ره B- رابردووی تیپه‌ره C- رانه‌بردووی تیپه‌ره D- داخوازی تیپه‌ره .
- ۹- (له‌ پیشانگه‌که کاروانم بینی) ناوی (کاروان) نه‌رکی ده‌بیته
 A- بکه‌ر B- به‌رکار C- ته‌واوکه‌ری به‌ یاریده D- نیهاد .
- ۱۰- (نه‌و روژنامه ده‌خوینینه‌وه) کاری نه‌م رسته‌یه
 A- رابردووی تینه‌ په‌ره B- رابردووی تینه‌ په‌ره C- رانه‌بردووی تیپه‌ره D- رانه‌بردووی تینه‌ په‌ره .
- ۱۱- (نیوه روژنامه بخوینینه‌وه) کاری نه‌م رسته‌یه
 A- رابردووی تیپه‌ره B- رانه‌بردووی تینه‌ په‌ره C- داخوازی تیپه‌ره D- رابردووی تینه‌ په‌ره .
- ۱۲- (فلانم نارد بو پیشانگه‌که) جیناوی (فلان) نه‌رکی ده‌بیته
 A- بکه‌ر B- دیارخه‌ری ناو C- به‌رکار D- جیگری بکه‌ر .
- ۱۳- (وینه‌گره‌که‌یان گرت) ناوی (وینه‌گر) نه‌رکی ده‌بیته
 A- بکه‌ر B- به‌رکار C- ته‌واوکه‌ری به‌ یاریده D- نیهاد .
- ۱۴- (به‌رکار) له‌گه‌ن کام له‌م کارانه دیت ؟
 A- کاری ناتنه‌واو B- رابردووی تینه‌ په‌ره C- رانه‌بردووی تیپه‌ره D- داخوازی تینه‌ په‌ره .
- ۱۵- (به‌رکار) له‌گه‌ن کام له‌م کارانه دیت ؟
 A- رابردووی تیپه‌ره B- داخوازی تیپه‌ره C- رانه‌بردووی تیپه‌ره D- هه‌موویان .
- ۱۶- (به‌رکار) له‌گه‌ن کام له‌م کارانه نایه‌ت ؟
 A- رابردووی تیپه‌ره B- داخوازی تیپه‌ره C- رانه‌بردووی تیپه‌ره D- ناتنه‌واو .

تہ واوکہری بہ پاریدہ

تەۋاۋگەرى بەيارىدە: ئەۋناۋىيە يان جىناۋىيە كە ئە رىستەدا واتاى كار تەۋاۋدەگات يان تەۋاۋگەردۈۋە بە يارمەتى نامرازى بە يۈەندى. ئە گەل ھەموو جۈرە كارىگدا دىت. (**كارى تەۋاۋ - نائەۋاۋ**) - (**تېپەر - تىلە پەر**).

نامرازه په یوه نډیه کډان نه مانه: (بو، له، به، ه، دا، بهر مو، ژ، ژبو، تا، هه تا، ل، د....)

نهم وشانه دهنه (تهواوگهري بهياريله) له رسته دا :

ٻوٽو - جيناوہ سدریہ خوگن (کھسی سدریہ خو - خولی - پیرس - نیشانه - ناديار - شہیسی - جيناوہ لکاو - چاوگ)

نهم دچینه دهوکی. هه‌واله‌که به نیوه گه‌یشت. دیارییه‌که م به خوت به‌خشی.

بکەر کار ئا پ. ت. به‌یاریده بکەر ئا پ. ت. به‌یاریده بکەر کار ئا پ. ت. به‌یاریده

کَتِيبَه کِم بُو کِي هِنَا؟ خانووه که بُو نه مانه بوو. نامه که م به فلان دا. دياريه که مان بُو نارد ن.
 بهرکار بکړ ناب. ت به ياريده بهرکار بکړ ناب. ت به ياريده بهرکار بکړ ناب. ت به ياريده

بِه تیکۆشان ده‌گه‌ینه نامانج. نیمه تا که‌رکوک چوین. له‌فکتییانه ژبو قوتایمان هاتینه.
 ن.ب. ت. به‌یاریده بکەر ن.ب. ت. به‌یاریده ن.ب. ت. به‌یاریده

تېيىنى: دوو كۈمەڭە جىناۋى لىكاۋ ئەرگى (تەۋاۋكەرى بەييارىدە) دەپىتن (۱ - ۲)

کۆمهڵه‌ی یه‌که‌م (م مان ت تان ی یان) له‌گه‌ڵ کاری (رابردوو - رانه‌بردوو - داخوازی) تێپه‌ردا

کۆمهڵه‌ی دووهم (م) ین یتا ن (ن) له‌گه‌ڵ کاری وابر دووی تێپه‌ردا

تیلیڤی (کاتیک (ناو - جیناوه سه ره خوکان - چاوگ) ده بنه ته واکه ری به یاریده راسته و خو نامازی په یوه ندییان له پیش دی، به لام جیناوی لکاو که ده بنه ته واکه ری به یاریده مدرج نییه نامازی په یوه ندی له پیش بیت. کتیه کم بو بهینه.

تېيىنى / (۵) دەبىتە نامرازی پەيۋەندى نەگەر بە كۈتايى كارى (۶) رابردو - رالەبردو - داخوۋى (۲ كۈ) ۋە دەتوانریت يەككە لەم

نامرازه پەییوەندیانە (بۆ - بە) لە جی' دابنریت.	کارزان ھاتە ھوتا بخانە.	کارزان ھات بۆ ھوتا بخانە	رابردوو
چرا دەبییتە مامۆستا.	چرا دەبییت بە مامۆستا.		زانە بردوو
برۆنە زانکۆ.	برۆن بۆ زانکۆ.		داخوازی

راہینان (۱) لاپھرہ ۲۲

دینر	بهرکار	تصاویر و کتبی به‌کار رفته
۱	-----	دل - ده‌ست
۲	-----	قولنگی تیژی فهرهای
۳	چاه	سورهای خه‌منای
۴	-----	بوت نووسیم (تو بوت نووسیه) بوت بنوسم (من بوتو بنوسم)
	-----	بهرزی
۵	هه‌ستینگی سپی و جوان	نه هه‌موو ناسمان - دل
۶	گیان	رینگای نیشتمان - پنی - فیردهوسی به‌رین

07507977770
morden office

راھینان (۲) لاپەرە ۲۲

رستە (بەرکار)	رستە (تەواکەری بەیاریدە)
ولات کەم دە پارێزم.	لە ولاتە کەم دەژێم.
رۆژنامەم خوێندەووە.	هونراوە کەم لە رۆژنامەم بلۆ کردەووە.
پیشمەرگە کەم دیت.	چە کە کەم بۆ پیشمەرگە کە نارد.
گۆلە کەم چاند	باخچە بە گۆل جوانە.
نیمە پەرلەمانمان دروست کرد.	من لە پەرلەمان کار دەکەم.

راھینان (۲) لاپەرە ۲۳

بەرکار	تەواکەری بەیاریدە
۱. ئەو ناوە یان جیناوەیە تەنھا لە گەڤ کاری تێپەردا دیت وە کاری رستە کە ی بە سەردا دیت.	ئەو ناوە یان جیناوەیە کە لە گەڤ هەموو جوړە کاریکدا دیت و واتای کار زیاتر روون دەکاتەووە.
۲. هیچ جوړە نامرازیکی لە پیش نایەت.	نامرازی پەيوەندلی لە پیش دیت.
۳. بە لابرەنی (بەرکار) واتای رستە تیکدەچێ.	بە لابرەنی (تەواکەری بەیاریدە) واتای رستە تیک ناچێ ئەگەر کاری رستە کاریکی تەواو بیت.
نازاد نانی خوارد.	نازاد هات بۆ قوتابخانە.

راھینانی (۴) لاپەرە ۲۴

ئەو کتێبان ژبۆ مە دگرت.

وشە	شیکردنەووە
ئەو	جیناوی کەسی سەر بە خۆیە، بۆ کەسی سێنەمی تاک، بکەرە.
کتێبان	ناو، کۆیە، گشتییە، نەناسراو، بەرکارە.
ژبۆ	نامرازی پەيوەندییە.
مە	جیناوی کەسی سەر بە خۆیە بۆ کەسی یەکەمی کۆ، تەواکەری بەیاریدە.
دگرت	کاری رازەبردووی نیستایە، تێپەرە.
یت	جیناوی لکاوە بۆ کەسی دووەمی تاک، بکەرە.

مامۆستا لە هۆلی قوتابخانەدا دیارییە کە ی پیشکەش کردین.

وشە	شیکردنەووە
مامۆستا	ناو، تاک، گشتییە، نەناسراو، بکەرە.
لە...دا	نامرازی پەيوەندییە.
هۆلی قوتابخانە	گرێی ناوییە تەواکەری بەیاریدە.
دیاری	ناو، تاک، گشتییە، ناسراو، بەرکارە.
دکە	نیشانی ناسراویە.
ی	جیناوی لکاوە بۆ کەسی سێنەمی تاک، بکەرە.
پیشکەش کردین	کاری رابردووی نزیکێ راگەیانندە، تێپەرە.
ین	جیناوی لکاوە بۆ کەسی یەکەمی کۆیە، بەرکارە.

0750797770
morden office

جیناوی خۆیی

جیناوی خۆیی: ئەو جیناویە کە مانای خۆیەتی و خواوەندیەتی دەگەڕێتەوە بۆ جیناوی (خۆ) جیناویکی ھاوبەشە لە نیاوان ھەر شەش کەسی (تاک و کۆ) دا کاتێک جیناوی کەسییە لکاوێکی دەخێتێت سەر دەبێتە جیناویکی لێکدراو، وەک (خۆم - خۆت - خۆی - خۆمان - خۆتان - خۆیان)

(١) ئە زمانی گوردیدا ئەم جیناوی سێ شیوەی ھەیە:

١. خۆ ← بێست و جەوت سائە من رەنجەری تۆم بە نان و ئاو و جل و بەرگی خۆم.
- ب. خۆه ← ھەم ئەھلی ئەزەر ئەبێن کۆ کرمانج نیشقی ئەکرێ ژبۆ خۆه ئارمانج.
- ج. خود ← ئەو خودی خۆی زیرەکە.

(٢) جیناوی خۆیی لەدوو باردا بەکارێ:

- ١) بۆتەوکی کردنی نیاوان جیناوی بەکارێ. وەک: ئەو خۆی نامە نووسی.
- ب) ئەگەر بکەر بەرکاری پستە یەک بن، ئەوا دەبێت جیناوی خۆیی بەکاربھێنێ و نایێ فری بدرێ. وەک: من خۆم پیگەیاندا.
- لەم پستەییەدا (بکەر بەرکار) یەک کەسێ (خۆم) وەک (بەرکار) بەکارھاتوو، بۆیە بوونی ئە پستەییەدا پیووستە، ناتوانی لایبێ.
- من خۆم پی گەیاندا.

(٢) ئەگەر جیناوی کەسی سەرەخۆ ئە پستەدا ئەگەر جیناوی (خۆ) بەکارھات (بکەر) ی پستە بوو، ئەوا لەم کاتەدا سێ جیناوی ئە پستە کەدا کۆدەبنەوێ دووانی سەرەخۆ (من، خۆ) ئە گەر جیناویکی لکاویش، ئەم سێ جیناوی پێووست نین لە پستە کەدا بۆیە زۆر ئاسایی یە جیناوی سەرەخۆکان لایبەین. وەک:

من خۆم نانم خوارد. ← خۆم نانم خوارد. ← نانم خوارد.

(٤) جیناوی خۆیی لە رستەدا دەتوانی ھەموو ئەرکەکانی ناو دەبێت:

- ١- بکەر ← خۆم دەچم بۆ کتێبخانە.
- ٢- بەرکار ← ئەو خۆی ئە ناوینەدا دیت.
- ٣- نییەد ← خۆی ئەزان و ئەشارەزایە.
- ٤- گوزارە (ت.کاری ناتەواو) ← ئەو خۆت بووێت کە ئە تاقیکردنەوێدا دەرئە چووێت.
- ٥- تەواو کەری بەیاریدە ← تۆ ئە خۆتەو ھێج کاریک مەکە.
- ٦- دیارخەری ناو ← کچە کە خۆم نارد بۆ زانکۆ.
- ٧- جیگرێ بکەر ← خۆیان گیران.

(٥) جیناوی (خۆ) دەکرێ بەتەنیا بەبێ ھێج زیادەییە بەکاربێت وەک: خۆ بە خو دانیشتبوو.

(٦) زۆر جار بۆ تەوکید و چەسپاندن (خۆد) دەخێتە پێش (خۆ). وەک: کارەکە بە خودی خۆت ئە نجام بەد.

نۆسینگە ی ماردین
0750797770
morden office

۷) ھەندى جارگە جىناۋى لكاو دەخرىتە سەر جىناۋى (خۇي) مۇرقىمى (ش، یش) ى پەيوەندى ومردەگريت ، جا لە پيش جىناۋەكە يىت يان لە دواى . ﴿ خوشم - خوشت - خوشى - خوشمان - خوشتان - خوشيان ﴾
﴿ خۇمىش - خۇتىش - خۇيشى - خۇمانىش - خۇتانىش - خۇيانىش ﴾.

۸) جىناۋى (خۇ) نەگەر جىناۋىكى دەستەى يەكەمى پىۋە لكا ئەوا لەگەل كارى تىپەرو تىنە پەر بەكارى.
خۇمان خانۋەكەمان غرۇشت. ← تىپەر
بەلام نەگەر دوو جىناۋى دەستەى يەكەمى پىۋە لكا، ئەوا تەنھا لەگەل كارى تىپەر بەكارى.
زىۋىەكەى خۇنا نمان غرۇشت.

* دەگونجىت جىناۋىكى دەستەى يەكەم و جىناۋىكى دەستەى دوووم بخرىتە سەر جىناۋى (خۇي).
نەم كورانە برادەرى خۇمن. ← (م) دەستەى يەكەم . (ن) دەستەى دوووم.
* دەگونجىت دوو جىناۋىكى دەستەى يەكەم بخرىتە سەر جىناۋى خۇي
خۇتم لى مەكە بە بلىمەت. ← (ت) دەستەى يەكەم . (م) دەستەى يەكەم.

۹) ھەركاتى جىناۋى (خۇ) بە وشەى ترموۋ لكا وشەى ناسادە (دارژاۋو لىكدرائ) دروست دەكات. وەك:
داپژاۋ ← خۇيەتى - لەخۇۋە - خۇيى - بەخۇ
لىكدرائ ← خۇپەسەندە - خۇخۇر - خۇويست - خۇكوژ

۱۰) لە شىۋەزارى كرمانجى ژوروودا جىناۋى (خۇ - خۇە) بەتەنيا بەكاردين و جىناۋى لكاۋى ناخرىتە سەر.

۱۱) جىناۋى (خۇ) لەرووى رەگەزو ژمارمو دۇخەۋە بى لايەنە.

نازادى كورئ خۇ نەھىنايە ← نىر
نازدارئ خۇ نامادەگردىە ← مى

۱۲) جىناۋى خۇيى لەكرمانجى ژوروودا نەگەر نەركى (بەكر - نىھاد - جىگرى بەكر) بوو، ئەوا پىشگرى (پ) ى دەخرىتە سەر وەك:
بەكر ← ئەزب خۇ ھاتم.
جىگرى بەكر ← ئەزب خۇ ھاتە گرتتى.
نىھاد ← ئەزب خۇ نەزانە.

ب) جىناۋى خۇيى لەكرمانجى ژوروودا نەگەر نەركى (بەركار) ى يىنى ئەوا پىشگرى (پ) ناخرىتە پىش ← من خۇ كوشت.

راھىتان (۱) لاپەرە ۲۲

نەرك	رستە
بەكر	خۇم دەچم بۇ بازار.
تەواۋكەرى كارى ناتەواۋ	نەمە خۇي بوو.
نىھاد	خۇي زىرەكە.
دىارخەرى ناو	لە ولاتى خۇمان دەرژىن.
جىگرى بەكر	خۇي كوژا.

- ۱- بە مىندالەككى خۇمان خۇمان خۇمان.
- ۲- دۇننى خۇتان پارەكانتان ئى سەندىن.
- ۳- خۇيان ئىرە ئىن خۇيان ئىرە.
- ۴- ئىمە خۇمان كارەكان جى بە جى دەكەين.

راھینان (۳) لاپەرە ۲۲

- (۱) جىناۋى (خۇ) لە كرمانجى ژوورودا پىشگىرى (ب) دەخرىتە پىش، ئەگەر ئەركى (بىكەر، نىھاد، جىگىرى بىكەر) بىنى.
- نەم ب خۇ چووين. --- نەم ب خۇزىرەكە. --- نەم ب خۇھاتە كوشتن. --- جىگىرى بىكەر.

(۲) جىناۋى (خۇيى) لەدوۋ باردا بەكاردى :

- ۱- بۇ تەوكىد (جەخت) گردنى (ناو) يان (جىناۋ). وەك
- نەسرین خۇيى ھات. نەم خۇيى ھات.
- ب- ئەگەر بىكەر بىكەرى رستە يەك بىن، ئەوا دەبىت جىناۋى خۇيى بەكارىت وناپى لاپىرى. من خۇم پەروەردە كرد.

- (۲) جىناۋى خۇيى ئەگەر بۇ تەوكىد كردن بەكارھات، ئەوا ناسايى لاپىرى. يان ئەگەر لە رستە يەكدا جىناۋىكى سەرىبە خۇ جىناۋىكى خۇيى بەكارھات و بىكەرى رستە كەبوو، ئەوا دەتوانى جىناۋى خۇيى لاپىرى، چونكە كۆپونەۋە سى جىناۋ لە رستە يەكدا پىنويست نىە.
- من خۇم نانم خوارد --- من نانم خوارد --- نانم خوارد.

- (۴) جىناۋى (خۇ) ئەگەر بەتەنھا يەك جىناۋى دەستە يەكەمى وەرگرت، ئەوا ئەگەر كارى تىپەپ و تىنە پەپ بەكاردى.
- خۇيان خانوۋەكەيان كرى --- تىپەپ. خۇيى ھات --- تىنە پەپ.

- (۵) جىناۋى خۇيى مۇرقىمى (ش - ىش) ي پەيوەندى وەرەگىرى، ئەگەر ئەگەر جىناۋى لكاو بەكارھاتبوو.
- خۇش - خۇشت - خۇشى - خۇشمان - خۇشتان - خۇشيان.
- خۇمىش - خۇتىش - خۇشى - خۇمانىش - خۇتانىش - خۇيانىش.

راھینان (۴) لاپەرە ۲۴

- (۱) بۇ خۇمان لە ولاتى خۇمان بە ناسودەيى ژيان بەسەر دەبەين.
- (۲) بستى لە خاكى خۇم بە ھەموو زىرى دنيا ناگۆرەۋە.
- (۳) پىرى خۇ قسەى لە گەلەدا كرد.
- (۴) لە گەل براى خۇيان چوون بۇ دەرەۋە.
- (۵) لە خۇتەۋە ۋەلامى ھىچ پىرسىارىك مەدەۋە.

راھینان (۵) لاپەرە ۲۵

- ۱- خۇت --- جىناۋى خۇيىبە بۇكەسى دوۋەمى تاك، تەۋاكەرى بەيارىلەيە
- ۲- خۇم --- جىناۋى خۇيىبە بۇكەسى يەكەمى تاك، بىكەرە
- ۲- ب خۇ --- جىناۋى خۇيىبە بۇكەسى سىيەمى تاك، جىگىرى بىكەرە

جیناوی خوئی

- ۱- (نهو خوی له ناوێنه‌دا دیت) جیناوی (خوی) نه‌رکی ده‌بیته
 - A- بکه‌ر
 - B- به‌رکار
 - C- جیگری بکه‌ر
 - D- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
- ۲- (کچه‌که‌ی خۆم نارد بۆ زانکۆ) جیناوی (خۆم) نه‌رکی ده‌بیته
 - A- بکه‌ر
 - B- به‌رکار
 - C- دیارخه‌ری ناو
 - D- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
- ۳- له‌ زمانی کوردیدا جیناوی خوئی چ‌ه‌ند شێوه‌ی هه‌یه‌ ؟
 - A- یه‌ك شێوه
 - B- دوو شێوه
 - C- سێ شێوه
 - D- چوار شێوه
- ۴- جیناوی خوئی له‌ چ‌ه‌ند باردا به‌کار دیت ؟
 - A- یه‌ك بار
 - B- دوو بار
 - C- شەش بار
 - D- سێ بار
- ۵- جیناوی خوئی نه‌گه‌ر یه‌ك جیناوی ده‌سته‌ی یه‌که‌می پێوه‌ لکا به‌کار دیت له‌گه‌ڵ کاری
 - A- ته‌نها تێپه‌ر
 - B- ته‌نها تێنه‌ په‌ر
 - C- تێپه‌ر و تێنه‌ په‌ر
 - D- هه‌یچیان
- ۶- جیناوی خوئی نه‌گه‌ر دوو جیناوی ده‌سته‌ی یه‌که‌می پێوه‌ لکا به‌کار دیت له‌گه‌ڵ کاری
 - A- تێپه‌ر
 - B- تێنه‌ په‌ر
 - C- تێپه‌ر و تێنه‌ په‌ر
 - D- هه‌یچیان
- ۷- جیناوی (خۆ) له‌ رووی ره‌گه‌زموه
 - A- نێره
 - B- مێنه
 - C- دولا‌یه‌نه
 - D- بێلا‌یه‌نه
- ۸- (له‌ خۆته‌وه‌ هه‌یج کارێک مه‌که‌) جیناوی (خۆت) نه‌رکی ده‌بیته
 - A- بکه‌ر
 - B- جیگری بکه‌ر
 - C- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
 - D- نیه‌اد
- ۹- (له‌ ولاتی خۆمان ده‌ژین) جیناوی (خۆمان) نه‌رکی ده‌بیته
 - A- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
 - B- بکه‌ر
 - C- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
 - D- دیارخه‌ری ناو
- ۱۰- (نه‌مه‌ خۆی بوو) جیناوی (خۆی) نه‌رکی ده‌بیته
 - A- نیه‌اد
 - B- ته‌واوکه‌ری کاری نا‌ته‌واو
 - C- به‌رکار
 - D- نیه‌اد
- ۱۱- جیناوی (خۆ) پێشگری (ب) و‌مرده‌گری له‌کرمانجی ژووروودا نه‌گه‌ر نه‌رکی بێته
 - A- به‌رکار
 - B- دیارخه‌ری ناو
 - C- نیه‌اد
 - D- هه‌یچیان
- ۱۲- جیناوی (خۆ) پێشگری (ب) و‌مرده‌گری له‌کرمانجی ژووروودا نه‌گه‌ر نه‌رکی بێته
 - A- دیارخه‌ری ناو
 - B- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
 - C- بکه‌ر
 - D- هه‌یچیان
- ۱۳- جیناوی (خۆ) پێشگری (ب) و‌مرده‌گری له‌کرمانجی ژووروودا نه‌گه‌ر نه‌رکی بێته
 - A- به‌رکار
 - B- ته‌واوکه‌ری کاری نا‌ته‌واو
 - C- جیگری بکه‌ر
 - D- هه‌یچیان
- ۱۴- جیناوی (خۆ) پێشگری (ب) و‌مرناگری له‌کرمانجی ژووروودا نه‌گه‌ر نه‌رکی بێته
 - A- به‌رکار
 - B- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
 - C- بکه‌ر
 - D- هه‌یچیان
- ۱۵- (نه‌م ب خۆ چوین) جیناوی (ب خۆ) نه‌رکی ده‌بیته
 - A- به‌رکار
 - B- ته‌واوکه‌ری به‌یاریده
 - C- بکه‌ر
 - D- نیه‌اد

۱۶- (نەو ب خۇ ھاتە کوشتن) جیناوی (ب خۇ) نەرکی دەبیته

⌘ A- بکەر B- تەواوگەری بەیاریده C- نیهاد D- جیگری بکەر ⌘

۱۷- (خویان شارهزان) جیناوی (خویان) نەرکی دەبیته

⌘ A- بکەر B- نیهاد C- جیگری بکەر D- بەرگار ⌘

۱۸- (وی خۇ کوشت) جیناوی (خۇ) نەرکی دەبیته

⌘ A- بکەر B- بەرگار C- نیهاد D- جیگری بکەر ⌘

۱۹- (من خۇم پەرورده کرد) جیناوی (خۇم) نەرکی دەبیته

⌘ A- بکەر B- بەرگار C- نیهاد D- جیگری بکەر ⌘

۲۰- (مندا لکانی خۇم خوشدەوین.) جیناوی (خۇم) نەرکی دەبیته

⌘ A- بکەر B- بەرگار C- نیهاد D- دیارخەری ناو ⌘

نامادەیی ئازادیی کوران و نامادەیی زانیاریی ئەهلی

نامادەکردنی م. عومەر ئەحمەد خەلەر

نوسینگەى ماردین

☎ 07507977770
f marden office

جیناوی ھەیی

جیناوی ھەیی: ئەو جیناویە کە بۆ خواوەنیتی بە کار دەھێندرێت وە خواوەنە کە ی دەشی ناو یان جیناوی بیت وە ئە رستەدا بەزۆری ئەرکی ئەو ناوی پێ دەسپێردرێ کە جینی دەگرتەو.

جیناوی ھەیی یەکان ئەمانەن:

(ھی - ئی) ئە کرمانجی خواوودا بەکار دی (**نیر و می**) ی نییە و رەگەز نیشان نادات، دەتوانین لە جیاتی ھی (**هین**) بەکار بهێنین. جیناوی ھەیی ھەموو ئەرکەکانی ناو دەبینیت، جگە ئە (**دیارخەری ناو**)

دیوار ی باخەکە ی نیوہ رووخواو ھی باخەکە ی نیمە نەرووخواو.

ناو نا.خ ناو نا.خ جیناوی کار ج. ھەیی ناو نا.خ جیناوی کار
بکەر بکەر

بەو ھەلەمە ی مەن مەنوسە بە ھی خۆت بنوسە

ھا.نیشانە ناو نا.خ جیناوی کار ج. ھەیی ج.خۆیی کار جیناوی
ت. بەیاریدە ت. بەیاریدە

یا - نا --- بۆ تاک ی

یی - ئی --- بۆ تاک ی

یین - ئین --- بۆ کۆی نیر و می

کرمانجی ژۆروو

ب دەستین مەری ئەکوژە ب یین خۆ بکوژە

نا.پ ناو نا.خ جیناوی کار ج. ھەیی ج.خۆیی کار
ت. بەیاریدە بکەر ت. بەیاریدە

کتییای مەخوینە یا خۆ بخوینە

ناو نا.خ جیناوی کار ج. ھەیی ج.خۆیی کار جیناوی
بەرکار بەرکار بەرکار

راھینان (١) ٢٨٤

١- ھی --- ئە جینی ناوی (نمره)

٢- ھی --- ئە جینی ناوی (ئەسپ)

٣- ھی --- ئە جینی ناوی (ناھەنگ)

٤- یین --- ئە جینی ناوی (پەرتووک)

٥- ھی --- ئە جینی ناوی (ماموستا)

راھینان (٢) لا پەرە ٣٩

١- یین

٢- یین

٣- ھی

٤- یا

٥- ھی

پاهینان (۳) لا پهره ۳۹

۱- وتاری یه کهم هی فیسار بوو .

وشه	شیکردنهوه
وتاری یه کهم	گرینی ناوییه، نیهاده
هی	جیناوی هه ییه دیار خراوه.
فیسار	جیناوی نادیاره، دیار خهری جیناوی هه ییه.
هی فیسار	گرینی ناوییه، تهواو کهری کاری ناتهواوه
بوو	کاری ناتهواوه بو کاتی رابردوو، تینه پهره.

۲- باخچی مه ژیی وه جوانتره .

وشه	شیکردنهوه
باخچی مه	گرینی ناوییه نیهاده.
باخچه	ناوه، تاکه، گشتیه، ناسراوه، نیهاده.
ئ	نامرازی دانه پالنه بو تاکه نیر.
مه	جیناوی کهسی سهریه خویه بو کهسی یه کهمی کو، دیار خهری ناوه
ژ	نامرازی په یوه ندیه.
یی	جیناوی هه ییه تهواو کهری به یاریده یه.
وه	جیناوی کهسی سهریه خویه بو کهسی دووهی کو، دیار خهری جیناوه
جوانتر	هاوه لئاوی چۆنیه تی پلهی بهراورد، تهواو کهری کاری ناتهواوه.
ه	کاری ناتهواوه بو کاتی نیستا، تینه پهره.

۲- شۆرش کوردستان هی گهلی کورده.

وشه	شیکردنهوه
شۆرش کوردستان	گرینی ناوییه، نیهاده.
شۆرش	ناوه، کو یه، گشتیه، ناسراوه، نیهاده.
ی	نامرازی دانه پالنه.
کوردستان	ناوه، تاکه، تاییه تییه، ناسراوه، دیار خهری ناوه.
هی	جیناوی هه ییه دیار خراوه.
گهلی کورد	گرینی ناوییه دیار خهری جیناوی هه ییه.
هی گهلی کورد	گرینی ناوییه تهواو کهری کاری ناتهواوه.
ه	کاری ناتهواوه بو کاتی نیستا، تینه پهره.

پاهینان (۴) لا پهره

۱) تییه کهی نیمه سهر کهوت هی نیوه سهر نه کهوت.

۲) رۆمانی من مه خوینه وه هی خۆت بخوینه وه.

۳) کتیبه کهی نهو له هی من پاکتره.

جیناوی ههیی

- ١- جیناوی (ههیی) هه رگیز یه کینک لهه نه رکانه نابینیت
 ﴿A- بکهه B- دیارخههری ناو C- بهکار D- تهواوکهری بهیاریده﴾.
- ٢- جیناوی ههیی به کرمانجی ژووروودا بو تاکی (نیر) بریتیه له ﴿A- یا B- نی C- یی D- یین﴾
- ٣- جیناوی ههیی به کرمانجی ژووروودا بو تاکی (می) بریتیه له ﴿A- یا B- هی C- یی D- یین﴾
- ٤- جیناوی ههیی به کرمانجی ژووروودا بو کۆی (نیر و می) بریتیه له ﴿A- یا B- نی C- یی D- یین﴾
- ٥- (کتییی من مه خوننه رهوه هی خۆت بخوننه رهوه.) جیناوی (هی) نه رکی بریتیه له
 ﴿A- بکهه B- دیارخههری ناو D- دیارخههری ناو D- بهرکار﴾.
- ٦- (ب دهستین من ماری نه کوژه ب یین خو ماری بکوژه.) جیناوی (یین) نه رکی ده بیته
 ﴿A- بکهه B- تهواوکهری بهیاریده C- بهکار D- نیهاد﴾.
- ٧- (دیواری باخه کهی ئیوه رووخواه هی باخه کهی ئیمه نه رووخواه.) جیناوی (هی) شوینی یه کینک له مانه ی گرتووه تهوه
 ﴿A- باخ B- دیوار C- ئیوه D- رووخوا﴾
- ٨- (نهری نه سرین له هی من بهر زتره.) جیناوی (هی) ﴿A- نیره B- مینه C- بی لایه نه D- دوو لایه نه﴾
- ٩- (وتاری یه کهم هی فیسار بوو.) گرئی ناوی (هی فیسار) نه رکی ده بیته
 ﴿A- نیهاد B- تهواوکهری کاری ناتهواو C- دیارخههری ناو D- بکهه﴾
- ١٠- کام لهه به ته نیا ناتوانیت بیته تهواوکهری کاری ناتهواو
 ﴿A- ناو B- جیناوی خوینی C- هاوه ئناوی بکهه دارژاو D- جیناوی ههیی﴾
- ١١- (نه شه گوندی مه نینه، گوندی نه وانه.) له شوینی ناوی (گوند) ده توانین یه کینک لهه جیناوه هه ییانه دابنن
 ﴿A- یا B- یی C- یین D- هی﴾.
- ١٢- (نۆتۆمبیله کهی نهو سووتا هی تۆ نه سووتا.) جیناوی (هی) نه رکی بریتیه له
 ﴿A- بکهه B- دیارخههری ناو D- دیارخههری ناو D- بهرکار﴾.
- ١٣- (کچه کهی من زیره که هی تۆ زیره که نییه.) گرئی ناوی (هی تۆ) نه رکی ده بیته
 ﴿A- نیهاد B- تهواوکهری کاری ناتهواو C- دیارخههری ناو D- بکهه﴾
- ١٤- (پوشه کهی تۆ سووتینرا هی من نه سووتینرا.) گرئی ناوی (هی من) نه رکی ده بیته
 ﴿A- نیهاد B- جیگری بکهه C- دیارخههری ناو D- بکهه﴾

ناماده کردنی م. عومهر نه جههه خدر نامادهیی ئازادیی کوران و نامادهیی زانیاریی نه هلی

ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋ

ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋ؛ وشەيەكە كە بەزۇرى لە چاۋگ دروست دەكرى بەھۇي پىشگرو پاشگروھ، ۋە ھەندىكىيان ھەيە لە ناۋ وپاشگر دروست دەكرىت كە ئەم جۇرە ھاۋەئناۋە دلەلەت لە (كاركەر) دەكات و واتاي بىكەرى دەبەخشىت.

دريگاكانى دروست كردنى ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋ :

يەكەم : ناۋ + پاشگر --- دەكرىتە دوو بەش :

(ا) ناۋى واتايى + پاشگر (مەند، بار، گەر، گار، وان، قان، ناك، ۋەر)

﴿ ھۆشمەند، بىرمەند، بەھرەمەند، تاوانبار، ستەمبار، دادگەر، ستەمگەر، پەرۋەردگار، مەلەوان،

ھۆزانتان، خەمناك، ترسناك، ھونەرۋەر، بەھرەۋەر، دادۋەر ﴾

(ب) ناۋى بەرجەستە + پاشگر (موا، موان، قان، ندە، ۋەر)

﴿ نانەۋا، شاخەۋان، دارقان، باتندە، سەرۋەر ﴾

دوۋەم : رەگى كار + پاشگر (ەر - يار - ندە - ۆك - ەك - ا)

﴿ نووسەر، خوینەر، كرپار، فروشيەر، كوشندە، دېندە، گەرۆك، مژۆك، خشۆك، كۆژەك، زانا، بينا ﴾

سېيەم : پىشگر (ب - نە) + رەگى كار

﴿ بىر، نەمر، بنووس، بگۆر، نەگۆر، بگۆر، نەكۆر، بسۆت ﴾

چوارەم : پىشگر (ب - نە) + رەگى كار + پاشگر (ەر)

﴿ بخۆر، نەخۆر، بگەر، نەكەر ... ﴾

پېنجەم : قەدى چاۋگى تېنە پەر + پاشگر (و - ۋو - ي)

﴿ نوستوو، نوستى، مردوو، مردى، فرىو، بەزىو، بەزىي ﴾

شەشەم : قەدى چاۋگى تېيەر + پاشگر (موا - قان - ەقان)

﴿ خويندەۋار، پەرستقان - خويندەقان ﴾

دەرد ي كوشندە دەرمانى نى يە.

ئاۋە، ئىيەدە ئا. دانە پال ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋە

دىارخەرى ناۋى دەردە

جگەرەكېشان كوشندە يى

ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋە ناۋىيەندە كارى ناتەۋاۋ

ت. كارى ناتەۋاۋە.

مرۇقلى نووسەر خزمەت دەكات.

ئاۋە، بگەر ئا. دانە پال ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋە

دىارخەرى ناۋى مرۇقە

ب دەستىن لەرۆك ژىنا خۇنەبۇرىنە.

ئاۋە، ت. بەيارىدە ئا. دانە پال ھاۋەئناۋى بىكەرى دارىژاۋە

دىارخەرى ناۋى دەست

تېيىنى / ئەۋ ھاۋەئناۋە بىكەرىيە دارىژاۋانەي كە لە رەگى كار وپاشگرى (ندە) دروست دەبن بە زۇرى بۇ كار سىفەتتىكى ناجىگىر بەكار دىن ۋەكو دەلېن (كوشندە) كە مەبەستمان كەسىكە يان شتىكە كە كارى كوشتنەكە نە نجام دەدات و بە ئە نجام دانى كارەكە سىفەتەكەي لە سەر لادەچىت.

تېيىنى / ئەۋ ھاۋەئناۋە بىكەرىيە دارىژاۋانەي كە لە رەگى كار وپاشگرى (ا) دروست دەكرىن جۇرە بەردەۋامى و جىگىرىيەك لە كارو سىفەتەكانى ئەۋاندا ھەيە ۋەك (زانا) واتا كەسىك بە بەردەۋامى ئەۋ سىفەتەي تىدا ھەيىت.

تیپینی / پاشگری (کار - گهر) که ده خرنه سهر ناوی واتایی و دهیکه نه هاوه لناوی بکهری دارژاو جوره موباله غهو زیاده روییه که له سیفه ته که یدا دروست ده بیت بو نمونه (سته مکار - سته مگهر) که سیکه زولم و سته میکی زوری لی چاوه پروان ده کزیت.

تیپینی / پاشگری (گهر) که خرایه سهر ناوی بهرجه سته نایکات به هاوه لناوی بکهری دارژاو، به لکو دهیکاته (ناوی پیشه) وهک: ناسنگهر، دهرمانگهر، مسگهر....

تیپینی / هاوه لناوی بکهری دارژاوی وهک (گرپار - فروشیار...) پیله چیت نهو پاشگری که خراوته سهر رهگی کاره که (ار) بیت به لام بو سوکی دهرپین بووه به (یار) نهو (ی) به وهکو ناویدند به کارهاتووه.

تیپینی / پاشگری (ناک) که ده خرنه سهر ناوی واتایی هاوه لناوی بکهری دارژاو دروست ده بیت، هاوه لناوه که واتای ناخوشی لی بهدی ده کزیت وهک: ترسناک، خه مناک....

تیپینی / زورهی نهو چاوگه دارژاوانه ی که به هوی پیشگری (هه ل - دا - را) دروست ده بن هاوه لناوی بکهری دارژاویان ته نها به هوی رهگی کارهوه لی دروست ده کزیت وهک: (هه لگرتن... هه لگر) - (داگرتن... داگر) - (رامالین... رامال)

تیپینی / هاوه لناوی بکهری دارژاو نه گهر درایه پال ناویان جیناو نهوا ده بیته هاوه لناو، به لام نه گهر نه درایه پال ناویان جیناو یان وهسی ناوی نه کرد نهوا ده بی به ناو. **مروفتی** **نانهوا نان دروست دهکات.** **نانهواکه هات.**

ناوه

ناو. داته پال هاوه لناوی بکهری دارژاو

تیپینی // هاوه لناو نه رسته دا نه رکی ده بیته دیارخهری ناویان جیناو یان هاوه لناو - تهواو کهری کاری ناتهواو ههر نه رکیکی تر ببینی هاوه لناو نییه

راهینان ۱۱/۱۷/۴۷

ژماره	هاوه لناوی بکهری دارژاو	دهستوری دروست کردن
۱		
۲	هوشیار	ناوی واتایی (هوش) + ناویه ندی (ی) + پاشگری (ار)
۳	پهرستمان	قهدی چاوگی (پهرست) + پاشگری (شان)
۴	گهیشوو	قهدی چاوگی (گهیش) + پاشگری (وو)
۵	خه تابار	ناوی واتایی (خه تا) + پاشگری (بار)
۶		

راهینان ۱۱/۲۱/۴۸

چاوگ	هاوه لناوی بکهری دارژاو	چونیه تی دروست کردن
سوتاندن	سوتینهر	رمگی کار (سوتین) + پاشگری (هر)
گوزین	نه گور	پیشگری (نه) + رهگی کاری (گور)
نشتن	نشتی	قهدی چاوگی (نشت) + پاشگری (ی)
تیکرن	تیکهر	رمگی کار (تیکه) + پاشگری (هر)
هه لکه فتی	هه لکه فتی	قهدی چاوگی (هه لکه فت) + پاشگری (ی)

(۱) ئەو ھاوئەنناوانەى بە ھۆى پاشگىرى (مەر- گەر) دۆست دەبن ھەم ئە رووى سېفەتەو ھەم ئە رووى دروستىوون جىاوازيان ھەيە / ئە رووى دروست بىوون :

ناوى واتايى + پاشگىرى (گەر)
دادگەر، ستمگەر

رەگى کار + پاشگىرى (مەر)
خوئنەر، نووسەر

ب/ ئە رووى سېفەتەو :

ئەو ھاوئەنناوانەى بە پاشگىرى (مەر) دروست دەبن سېفەتەكەيان سېفەتەكى ئاسايە، بەلام ئەو ھاوئەنناوانەى بە پاشگىرى (گەر) دروست دەبن جۆرە موبالەغەو زیادەرۆيەك ئە سېفەتەكەيدا ھەيە، و ئەو ھاوئەنناوانەى بە پاشگىرى (مەر) دروست دەبن ھەندى سېفەتى بەردەواميان ھەيە.

(۲) ستمگەر - ئاسنگەر
/ شىوئى دروست کردن :

ستەمگەر	ئاسنگەر
ناوى واتايى (ستەم) + پاشگىرى (گەر)	ناوى بەرجەستە (ئاسن) + پاشگىرى (گەر)

ب/ ئە رووى مەيەستى بەکارھيئان :

ئاسنگەر: ناوى پيشەيە.

ستەمگەر: ھاوئەنناوى بگەرى دارژاوه.

راهینانى ((۴)) ۴۹۶

۱. زانا ← ھاوئەنناوى بگەرى دارژاوه { رەگى کار (زان) + پاشگىرى (ا) }
۲. تىگەيشتوو ← ھاوئەنناوى بگەرى دارژاوه { قەدى چاوغى تىنە پەر + (تىگەيشت) + پاشگىرى (وو) }
۳. زانا + تىگەيشتوو ← ديارخەرى ناوى (گەل) ه
۴. زانا ← بىنا
۵. تىگەيشتوو ← کەوتوو

راهینانى ((۵)) ۴۹۶

چاوغ	چۆنەيتى دروست کردن	ھاوئەنناوى بگەرى دارژاوه	رستە
بەزىن	۱. قەدى چاوغ (بەزى) + پاشگىرى (و) ۲. پيشگىرى (نە) + رەگى کار (بەز)	بەزىو نەبەز	مروقى بەزىو دلتەنگە. گەلى نەبەز سەربەرزە.
مردن	۱. قەدى چاوغ (مرد) + پاشگىرى (وو) ۲. پيشگىرى (نە) + رەگى کار (مر)	مردوو نەمر	گۆشتى ئازەلى مردوو مەخۇ. شەھيد نەمرە.

نوسینگەى ماردين
بىلەنسىم بەرەمەندى گىشىس خەلەتەن
0750797770
marden office

هاوه ئناوى بکهري دارژاوا

- ۱- (مروڤى نووسەر خزمەت دەکات) وشەى (نووسەر) بریتیه له

A- ناو B- هاوه ئناو C- هاوه ئکار D- جیناو
- ۲- (نووسەر کهم بینى) وشەى (نووسەر) بریتیه له

A- ناو B- هاوه ئناو C- جیناو D- هاوه ئکار
- ۳- هاوه ئناوى (تاوانبار) پینک دیت له

A- (ناو + پاشگر) B- (هاوه ئناو + پاشگر) C- (ناو + ناو) D- هاوه ئناو + ناو
- ۴- هاوه ئناوى (خونەر) پینک دیت له

A- (ناو + پاشگر) B- رهگى کار + پاشگر C- قەدى چاوگ + پاشگر D- هیچیان
- ۵- (دمردى کوشنده دمرمانى نییه) گری ئ ناوى (دمردى کوشنده) نهركى ده بیته

A- بکه ر B- بهرکار C- جیگری بکه ر D- نیهاد
- ۶- هاوه ئناوى (سته مکه ر) پینک دیت له

A- ناوى بهرجه سته + پاشگر B- ناوى واتایی + پاشگر C- هاوه ئناو + پاشگر D- ناو + ناو
- ۷- (کهسى نووستوو بئ ناگایه) هاوه ئناوى (نووستوو) پینک دیت له

A- رهگى کار + پاشگر B- ناو + پاشگر C- هاوه ئناو + پاشگر D- قەدى چاوگ + پاشگر
- ۸- یه کینک لهم پاشگرانه که ده چیتیه سەر (رهگى کار) جوړه بهر دموامییه که له کار و سیفه ته کهى دروست دهکات.

A- ناک B- هر C- ا D- یار
- ۹- مروڤى نانه وا نان دروست دهکات) وشەى (نانه وا) بریتیه له

A- ناو B- هاوه ئناوى بکهري دارژاوا C- هاوه ئناوى کراوى دارژاوا D- جیناو
- ۱۰- هاوه ئناوى (خه تابار) پینک دیت له

A- ناو + پاشگر B- ناو + ناو C- هاوه ئناو + ناو D- جیناو + پاشگر
- ۱۱- (نارامى فروشیار دمرکهوت) هاوه ئناوى (فروشیار) پینک دیت له

A- رهگى کار + پاشگر B- رهگى کار + ناو C- قەدى چاوگ + پاشگر D- ناو + ناو
- ۱۲- (ب دهستین لهرزوک ژینا خو نه بورینه) وشەى (لهرزوک) نهركى بریتیه له

A- تهواوکهري به یاریده B- بکه ر C- بهرکار D- دیارخهري ناو
- ۱۳- (جگه ره کیشان کوشنده یه) وشەى (کوشنده) نهركى ده بیته

A- نیهاد B- تهواوکهري کارى ناتهواو C- دیارخهري ناو D- بکه ر
- ۱۴- (مروڤى نقستى ها یی ژ خو نینه) وشەى (نقستى) نهركى ده بیته

A- دیارخهري ناو B- بکه ر C- نیهاد D- تهواوکهري به یاریده
- ۱۵- یه کینک لهم پاشگرانه که ده چیتیه سەر (ناوى واتایی) جوړه زیاده رویه که له کار و سیفه تی هاوه ئناوه که دا دروست دهکا.

A- ناک B- ا C- هر D- کار

۱۶- يه کينک لږم پاشگرانه که ده چيټه سهر (**ناوی واتایی**) جوړه زیاده رویه که له کار و سیفته تی هاوه لښاوه که دا دوست ده کا .

﴿ A - مه نډه I - B C - هر D - گهر ﴾

۱۷- يه کينک لږم پاشگرانه که ده چيټه سهر (**ناوی بهرجه سته**) نايکاته هاوه لښاوی بکهری دارژاو به لکو ده يکاته ناوی (**پيشه**) .

﴿ A - وهر I - B C - هر D - گهر ﴾

۱۸- هاوه لښاوی بکهری داريزژاو وهک (**ناو**) رهفتار دهکات نه گهر

﴿ A - بدریټه پال ناو B - بدریټه پال جیناو C - ببیټه ته واوکهری کاری ناته واو D - نه دریټه پال ناو ﴾

۱۹- هاوه لښاوی (**بخور**) له رووی پیکهاته وهه پینک دیت له

A - پيشگر + رهگی کار + پاشگر (ر) B - پيشگر + رهگی کار + پاشگر (ر) C - پيشگر + رهگی کار D - پيشگر + رهگی چاوگ + پاشگر (ر)

۲۰- يه کينک لږم پاشگرانه که ده چيټه سهر (**ناوی واتایی**) هاوه لښاوی بکهری داريزژاو دوست دهکات و هاوه لښاوه که واتای ناخوشی لی

به دی ده کړیت. ﴿ A - بار B - وهر C - هر D - ناک ﴾

۲۱- هاوه لښاوی بکهری داريزژاوی (**بخور**) له کام لږم چاوگانه دوستکراوه

﴿ A - خوران B - خونندن C - خواردن D - خستن ﴾

۲۲- کام لږم هاوه لښاوه بکهری داريزژاوانه له چاوگی (**تیکردن**) دوستکراوه

﴿ A - تیکراو B - تیکهر C - تیکدهر D - تیکدراو ﴾

۲۳- کام لږم هاوه لښاوه بکهری داريزژاو سیفه ته که ی موپاله غه و زیده رویی تیدایه

﴿ A - گهر پوک B - کوشنده C - نه بهر D - سته مگر ﴾

۲۴- کام لږم هاوه لښاوه بکهری داريزژاوانه (**پيشگر + رهگی کار**)

﴿ A - بسوت B - بهزیو C - بکهر D - نه خور ﴾

ناماده گردنی م. عومهر نه حمده د خدر ناماده یی نازادیی کوران و ناماده یی زانیاریی نه هلی

نوسینگی ماردین

د ماردین په وروڼه کې ګډون

0750797770
morden office

هاوئناوی بکەری لیكدراو

هاوئناوی بکەری لیكدراو: وشەیکە سیفەتیکی ھەمیشەیی و توانایەکی تایبەتی بە ھەنگرەکە دەبەخشی ئەم جۆرە هاوئناوانە سیفەتی بکەریان ھەیە.

یگانەکانی دروستکەرتی هاوئناوی بکەری لیكدراو:

- (١) ناو + رەگی کار ﴿پیاوکۆژ، خواپەرست، ھەوانگر، دەرمانفروش، وینەگر، خوین مژ...﴾ مەروەقی خواپەرست دەچیتە بەھەشت.
- (٢) هاوئناو + رەگی کار ﴿خۆشنووس، گەشبین، تێژرۆ، رەشپۆش، کەچ بێن...﴾ مەروەقی گەشبین دەروونی فراوانە.
- (٣) هاوئناو + رەگی کار ﴿پیش رۆ، کەم دوی، زۆر وەر...﴾ ئەم مەدالە کەم دوی یە.
- (٤) هاوئناو + رەگی کار + پاشگر ﴿زۆرخۆر، کەم خۆر...﴾ مەدالی کەم خۆر لاوازە.
- (٥) ناو + رەگی کار + پێشگر / پاشگر ﴿نوێژکەر، خەباتکەر، ئێشکەر، نانکەر، نانبدە...﴾ مەروەقی ئێشکەر خۆشەویستە.
- (٦) جیناوی خویی + رەگی کار ﴿خۆکۆژ، خۆراگر، خۆھەلکێش، خۆناس، خۆبێن...﴾ مەروەقی خۆراگر بە ئامانج دەگات.
- (٧) جیناوی خویی + رەگی کار + پاشگر ﴿خۆخۆر - خۆسەپینەر﴾ گەلی خۆخۆر بە ئاوات ناگات.
- (٨) ناو یان جیناوی خویی + قەدی چاوەکی تێپەر ﴿دەستکرد، خۆکرد، خۆویست...﴾ کلاشی دەستکرد جوانە.
- (٩) ناو + قەدی چاوەکی تێپەر + پاشگر (وو - ی - ە) ﴿نانبردوو، نانبردی، کارکردوو، کۆچکردوو...﴾ کەسی کارکردوو ماندووە.

تێبینی/هاوئناوی بکەری لیكدراو ئەگەر نەدریتە پان ناویک یان وەسفی ناو نەکات ئەو کاتە ھەموو تایبەتیەکانی ناو وەردەگرتیت و پێی دەوتریت ناوی بکەر.

- آ- دەکری کۆ بکریتەوہ
- ب- وەکو ناو دەبیتە ناسراو و نەناسراو
- ج- ھەموو نەرکەکانی ناو دەبینی
- د- دەستکرد، خۆکرد، خۆویست... کەسی کارکردوو ماندووە.

- ١- بکەر — وینەگرەکە دوو وینە ی بۆگرتین.
- ٢- بەرکار — من وینەگر لە ناھەنگا نەورۆزی دیت.
- ٣- نیھاد — وینەگرەکە شارمەزایە.
- ٤- گوزارە (تەواوەکی کارى ناتەواو) — نەمە وینەگرەکە یە.
- ٥- تەواوەکی بە یاریدە — دی ئەق وینە ژ وینەگری کرم.
- ٦- دیارخەری ناو — وینە وینەگرەکە زۆر کال بوو.
- ٧- جینگری بکەر — وینەگرەکە بێنرا.

ئامادەیی ئازادیی کوران و ئامادەیی ژانیاری ئەرەلی

ئامادەکردنی م. عومەر ئەحمەد خەلر

راھینانی (۱) لا ۵۵

دېر	ھا. بکھری لیکدراو	دوستووی دروست بوون
۱	پیشرو	ھاوہلکار (پیش) + رەگی کار (دو)
۲	شین پۆش	ھاوہلناو (شین) + رەگی کار (پۆش)
۳	مەھى فروش	ناو (مەھى) + رەگی کار (فروش)
۴	بەدگۆ	ھاوہلناو (بەد) + رەگی کار (گۆ)

راھینانی (۲) لا ۵۶

۱. ھاوہلناوی بکھری دارپژراو بە زۆری ئەچاوگ دیتە دروست کردن بە ھۆی پیشگرو پاشگرووہ واتا پینک دیت لە وشەھەکی واتادارو پاشگریک یان پیشگریک یان پیشگرو پاشگریک. نووسەر - نەمر - نەخۆر

ھاوہلناوی بکھری لیکدراو لە دوو وشە واتادار یان زیاتر پینک دیت (رەگی کار) رۆلی گرنگ دەبینی لە دروست کردن. خوینمژ - خوشنوووس - زۆرخۆر - کەم دوی - خەباتکەر

۲. ھاوہلناوی بکھری لیکدراو لە ناو رستەدا وەکو ناو بەکار دێ ئەگەر نەدریتە پال ناویک یان جیناویک وەسفی ناو نەکات وە ھەموو نەرکەکانی ناو دەبینیت

راھینانی (۳) لا ۵۶

دېر	وشە	جۆر	چۆنیەتی دروست بوون	نەرک
۱	کیم پرس	ھا. بکھری لیکدراو	ھاوہلناو (کیم) + رەگی کار (پرس)	دیارخەری ناوی (مروفت) ۵.
۲	ستەمکار	ھا. بکھری دارپژراو	ناوی واتایی (ستەم) + پاشگر (کار)	دیارخەری ناو (چەرخ) ۵.
۳	دلدۆز	ھا. بکھری لیکدراو	ناو (دل) + رەگی کار (دۆز)	دیارخەری ناوی (تیر) ۵.
۴	کۆستکەوتوو	ھا. بکھری لیکدراو	ناو (کۆست) + قەد (کەوت) + پاشگر (وو)	دیارخەری ناوی (مروفت) ۵.
۵	نەخوانەترس	ھا. بکھری لیکدراو	گرینی ناو (لە خوا) + نا. نەری (نە) + رەگی کار (ترس)	دیارخەری ناوی (زائەم) ۵.
۶	عاشقکوژ	ھا. بکھری لیکدراو	ناو (عاشق) + رەگی کار (کوژ)	دیارخەری ناوی (قاتل) ۵.

راھینانی (۴) لا ۵۷

نووسین ← خوشنوووس ← بەرکار: خوشنوووسەکەم بینى.

ت. بە یاریدە: چیرۆکەکەم لە خوشنوووسەکە وەرگرت.

فروشتن ← رۆژنامەفروش ← بەرکار: رۆژنامەفروشەکەیان گرت.

ت. بە یاریدە: گۆفارەکەم لە رۆژنامەفروشەکە کرى.

راھینانی (۶) لا ۵۷

چاوگ	ھا. بکھری لیکدراو	چۆنیەتی دروست کردن
کوشتن	پیاوکوژ	ناو (پیاو) + رەگی کار (کوژ)
مائین	بەفرمان	ناو (بەفر) + رەگی کار (مان)
کیشان	جگەرە کیش	ناو (جگەرە) + رەگی کار (کیش)
بردن	نان بردە	ناو (نان) + قەدی چاوگ (برد) + پاشگر (ە)

هاوه‌ئناوی بکه‌ری لیکدراو

- ۱- هاوه‌ئناوی (خوینمژ) پینک هاتووه له
 A- قه‌دی چاوگ + پاشگر B- ناو + ره‌گی کار C- ناو + پاشگر D- ره‌گی کار + ره‌گی کار
- ۲- (مروقی نیشکه‌ر خوشه‌ویسته) هاوه‌ئناوی (نیشکه‌ر) پینک هاتووه له
 A- ناو + ره‌گی کار + پاشگر B- ناو + ناو C- ناو + ره‌گی کار D- ناو + قه‌دی چاوگ
- ۳- (کالاشی ده‌ستکرد جوانه) هاوه‌ئناوی (ده‌ستکرد) نه‌رگی ده‌بینه
 A- نیهاد B- بکه‌ر C- دیارخه‌ری ناو D- به‌رکار
- ۴- (خوا په‌رستان له په‌رستگاکان ده‌ژین) وشه‌ی (خوا په‌رستان) بریتیه له
 A- ناو B- هاوه‌ئناوی بکه‌ری دارژاو C- چاوگ D- کار
- ۵- (مروقی که‌م دوی ره‌وشت به‌رزه) وشه‌ی (که‌م دوی) بریتیه له
 A- هاوه‌ئناوی بکه‌ری دارژاو B- هاوه‌ئناوی بکه‌ری لیکدراو C- ناوی لیکدراو D- ناوی دارژاو
- ۶- (پیشمه‌رگه‌ خه‌باتکه‌ره‌که‌ شه‌هید بوو) هاوه‌ئناوی (خه‌باتکه‌ر) پینک دیت له
 A- ناو + ناو B- هاوه‌ئناو + پاشگر C- ناو + ره‌گی کار + پاشگر D- هاوه‌ئناو + ناو
- ۷- هاوه‌ئناوی بکه‌ری لیکدراو وه‌کو (ناو) ره‌فتار ده‌کات نه‌گه‌ر
 A- به‌رینه‌ پال ناو B- به‌رینه‌ پال جیناو C- به‌بینه‌ ته‌واوکه‌ری کاری نات‌ه‌واو D- نه‌دیرینه‌ پال ناو
- ۸- (نهم کو‌ره‌ خوشنوو‌سه) هاوه‌ئناوی (خوشنوو‌س) نه‌رگی ده‌بینه
 A- به‌رکار B- نیهاد C- ته‌واوکه‌ری کاری نات‌ه‌واو D- بکه‌ر
- ۹- (مروقی کیم پرس زوو تشتی فیر نابیت) گرینی (مروقی کیم پرس) نه‌رگی ده‌بینه
 A- بکه‌ر B- به‌رکار C- دیارخه‌ری ناو D- نیهاد
- ۱۰- (نهمه‌ کامیرای وینه‌گره‌که‌ بوو) (وینه‌گر) نه‌رگی ده‌بینه
 A- ته‌واوکه‌ری کاری نات‌ه‌واو B- نیهاد C- دیارخه‌ری ناو D- به‌رکار
- ۱۱- وشه‌ی (پیشرف) بریتیه‌ له‌هاوه‌ئناوی A- بکه‌ری دارژاو B- بکه‌ری لیکدراو C- چو‌نیه‌تی D- نادیار
- ۱۲- (گه‌لی خه‌باتکه‌ر به‌ نامانج ده‌کات) هاوه‌ئناوی (خه‌باتکه‌ر) پینک هاتووه‌ له
 A- ناو + قه‌دی چاوگ B- ناو + ناو C- ناو + ره‌گی کار D- ناو + ره‌گی کار + پاشگر
- ۱۳- (وینه‌گره‌که‌یان گرت) وشه‌ی (وینه‌گر) بریتیه له
 A- هاوه‌ئناوی بکه‌ری دارژاو B- هاوه‌ئناوی بکه‌ری لیکدراو C- ناوی بکه‌ری لیکدراو D- ناوی بکه‌ری دارژاو
- ۱۴- کام له‌م هاوه‌ئناوه‌ بکه‌ریه‌ لیکدراوانه‌ پیکه‌اتووه‌ له (ناو + ره‌گی کار + پاشگر)
 A- که‌مخور B- نانخور C- نانبرده D- خوخور
- ۱۵- کام له‌م هاوه‌ئناوه‌ بکه‌ریه‌ لیکدراوانه‌ پیکه‌اتووه‌ له (هاوه‌ئناو + ره‌گی کار)
 A- که‌چ بین B- که‌م دوی C- زورخور D- زورود
- ۱۶- کام له‌م هاوه‌ئناوه‌ بکه‌ریه‌ لیکدراوانه‌ به‌م ده‌ستوو‌ره‌ (جیناوی خو‌یی + ره‌گی کار + پاشگر) درووستبووه‌ ؟
 A- خو‌سه‌ بینه‌ر B- خو‌ه‌لکیش C- خو‌گوژ D- خو‌راگر

ئەدەبى كوردى

كۆرسى يەكەم پۇلى يازدەھەمى ئامادەيى

* ئەدەب بەشپەي پىرسىار و وەلام
* (۱۹۰) پىرسىار بە شپەي ھە ئىزاردن بۇ سەرجەم بابەتەكانى ئەدەب

نومۇر

ئامادەکردنى مامۇستا:

عومەر ئەحمەد خەلەر

ئامادەيى ئازادىي كوران
ئامادەيى زانىيارىي ئەھلى

رېيازە ئەدەبىيەتكان

رېيازى رۇمانتىكى

پ۱ / رېيازى رۇمانتىك ئەكۈي ۋەكەي سەرى ھەلدا ؟ چۈن بوو ؟

و / رېيازى رۇمانتىك ئە ئەوروپا نىزىكە سەدە ۋە نىونىك دواي دەرگەوتنى رېيازى كلاسيزم سەرى ھەلدا ، ئەم رېيازە تازەيە شۇرشىك بوو دژى ھەموو دەستوور ۋە بىنەما دەفگرتوۋەكانى رېيازى كلاسيزم ، شۇرشىك بوو بۇ رزگاركدردنى ئەدەب ۋە ھونەر ئەژىر دەسەلاتى داسە پاوى ئەدەبىياتى گرىكى ۋە لاتىنى كۈن .

پ۲ / پېنئاسەي (رېيازى رۇمانتىك) بىكە

و / رېيازى رۇمانتىك ئازادكدردنى ھەز ۋە ئارەزوو ۋە رەھاكدردنى سۆز ۋە مەگىزەكانى مرقۇشە ، جلمو بەردانى فرىشتەي ئەدەب ۋە ھونەر ، كرددنەۋى جىھانى بى سىنووور بۇ پەرۋازەبوۋنى سۆز ۋە گىيان .

پ۳ / وشەي (رۇمانتىك) ئەچى ھاتوۋە ؟ بەچى دموترا ؟

و / ۱- وشەي (رۇمانتىك) ئە وشەي (رۇمانىيوس) موە ھاتوۋە كەبە ۋە زامانە دەگوترا كە ئە لاتىنى كەوتبوۋنەۋە ۋە ئەسەدەكانى ناۋەرپاست بەزاري رەمەكى (عام) دادەنران ۋە ئەسەرەتاي چاخى ژيانەۋەدا (پېنئاس) وردە وردە بوۋن بە زمانى نووسىن ۋە جىگاي زمانى لاتىنيان گرتەۋە .

۲- وشەي (رۇمانتىك) ئە وشەي (رۇمانس) موە كە ئەسەدەكانى ناۋەرپاست بە چىرۈكى خەيالى ۋە پاشان سوارچاكي دەگوترا كە بە شىعر بوۋى يان بە پەخشان .

پ۴ / بۇچى رۇمانتىكىيەكان وشەي (رۇمانىيوس) يان بەكارھىناۋە بۇ رېيازەكەيان ؟

و / رۇمانتىكىيەكان كە ئە وشەيان بۇ رېيازەكەيان دانا مەبەستىيان ئەۋەبوۋ مىژوو ، ئەدەب ۋە كىتوورى نەتەۋايەتى خۇيان لەۋانەي گرىك ۋە لاتىنى جودا بىكەنەۋە كە بەسەر كلاسيزمدا زان ببوو .

پ۵ / (رۇمانس) پەيوەندى بە چ ھەبوۋ ؟ چەند لق بوو ؟

و / رۇمانس پەيوەندى بە ئۇرستوكراتەكانەۋە ھەبوۋ . دواتر دوو لقى لى جودا بوۋەۋە (رۇمانسى ئورستوكراتى) ۋە (رۇمانسى مىللى)

سەردەمى دەرگەوتنى رېيازى رۇمانتىك

پ۶ / رۇمانتىك ئە كۈي دەرگەوت ؟ بۇ يەكە مجار كى ۋەكو رېيازى ئەدەبى دژى كلاسىك پەيرەۋى كرد ؟

و / رېيازى رۇمانتىك ئە ئەوروپا دەرگەوتوۋە ، بۇ يەكە مجار (فردىك شلىگل) ئە ئەلمانى رۇمانتىكى ۋەكو رېيازىكى ئەدەبى دژى كلاسيزم پەيرەۋەكرد .

پ۷ / كى ئە ژىر كاريگەرى (فردىك شلىگل) ئە ئەلمانى ئە قەرەنسا بانگەشەي بۇ رېيازى رۇمانتىك كرد ؟ كۈي مەلەبەندى چەسپاندىن ۋە بلاۋ بوۋنەۋەي رېيازەكە بوو ؟

و / (مادام دوستايل) ئە ژىر كاريگەرى ئەۋەۋە بانگەشەي بۇدا . قەرەنسا مەلەبەندى چەسپاندىن ۋە بلاۋ بوۋنەۋەي رېيازەكە بوو .

پ۸ / ماۋەي سالانى چەند بە خۇگرتن ۋە پەرەسەندىن ۋە بلاۋبوۋنەۋەي رېيازى رۇمانتىك دادەندىرت ؟

و / سالانى (۱۸۲۰ - ۱۸۰۰) ز بە خۇگرتن ۋە پەرەسەندى ئەۋ رېيازە دادەندىرت .

پ۹ / كى دەۋرى سەرەكى ھەبوۋ ئە چەسپاندىن رېيازى رۇمانتىك باسى بىكە ؟

و / (ھىكتور ھۇگو) دەۋرى سەرەكى ھەبوۋ ئە چەسپاندىن رېيازى رۇمانتىك ئە سالى ۱۹۲۷ شانۇگەرى (كرۇمۋىل) ي بلاۋ كرددەۋە ئە پېشەكيدا باسى گەشەسەندى شىعر دەكا ئە مىژۋوى مرقۇشايتى ۋە دىكا بە شىعرى لىرىكى ۋە شىعرى ئىپپىكى ۋە شىعرى درامىتىكى ئەم پېشەكىيە ۋەكو بەياننامەۋ ئىنجىلى رۇمانتىكى ۋابوو .

رېيازە ئەدەبىيەتكان

- ۱- رېيازى رۇمانتىك لەكوى سەرى ھەلدا ؟ A- ئەوروپا B- ئەمريكا C- ئاسيا D- ئەفريقيا
- ۲- رېيازى رۇمانتىك شۇرپىك بوو دىزى ھەموو دەستوور و بىندما دەفگرتووەکانى رېيازى :
A- كلاسيك B- رۇمانتىك C- رياليزم D- فۇرماليزم
- ۳- كام رېياز (شۇرپىك بوو بۇرگاركردنى ئەدەب و ھونەر لەژىر دەسلەلاتى داسە پاوى ئەدەبىياتى گريكى و لاتىنى كۇن .)
A- كلاسيك B- رۇمانتىك C- رياليزم D- فۇرماليزم
- ۴- (نازادکردنى جەز و نارەزوو و پەھاکردنى سۆز و مەگيزەکانى مرقۇشە ، جلە و بەردانى فرىشتەى ئەدەب و ھونەرە .) لەرېيازى
A- كلاسيك B- رۇمانتىك C- رياليزم D- فۇرماليزم
- ۵- وشەى (رۇمانتىك) لەچى ھاتووە ؟ A- رۇمان B- رۇما C- رۇمانىيوس D- رۇمىيۇ
- ۶- وشەى (رۇمانتىك) لەچى ھاتووە ؟ A- رۇماس B- رۇمان C- رۇماى D- رۇمانس
- ۷- كى بۇ يەكە مېجار رۇمانتىكى وەكو رېيازى ئەدەبى دىزى كلاسيك پەيرەوى كرد ؟
A- مادام دوستايل B- فردريك شليگل C- فكتۇر ھۇگۇ D- بوالۇ
- ۸- يەكە مېجار (فردريك شليگل) ى ئەلمانى رۇمانتىكى وەكو رېيازى ئەدەبى دىزى چ رېيازىك پەيرەوى كرد ؟
A- كلاسيك B- رۇمانتىك C- رياليزم D- فۇرماليزم
- ۹- كى لە ژىر كارىگەرى (فردريك شليگل) ى ئەلمانى لە ھەرەنسا بانگەشەى بۇ رېيازى رۇمانتىك كرد ؟
A- مادام دوستايل B- شكسپير C- فكتۇر ھۇگۇ D- بوالۇ
- ۱۰- كوى مەلەبەندى چەسپاندن و بلاويونەوہى رېيازى رۇمانتىك بوو ؟
A- ئىتاليا B- ئەلمانيا C- بەريتانيا D- ھەرەنسا
- ۱۱- ماوہى سالانى چەند بە خۇگرتن و پەرەسەندن و بلاويونەوہى رېيازى رۇمانتىك دادەندىت ؟
A- (۱۸۲۰ - ۱۸۳۰) ز B- (۱۸۰۰ - ۱۸۳۰) ز C- (۱۸۰۰ - ۱۸۵۰) ز D- (۱۸۲۰ - ۱۸۵۰) ز
- ۱۲- كى دەورى سەرەكى ھەبوو لە چەسپاندنى رېيازى رۇمانتىك باسى بکە ؟
A- مادام دوستايل B- فردريك شليگل C- فكتۇر ھۇگۇ D- بوالۇ
- ۱۳- شانۇگەرى (كرۇمۇيل) لە نووسىنى كى بوو ؟
A- مادام دوستايل B- فردريك شليگل C- فكتۇر ھۇگۇ D- بوالۇ
- ۱۴- (كرۇمۇيل) چ جۆرە بەرھەمىكى ئەدەبىيە ؟ A- رۇمان B- شيعر C- وتار D- شانۇگەرى
- ۱۵- (فكتۇر ھۇگۇ) شانۇگەرى (كرۇمۇيل) ى سالى چەند بلاوكردەوہ ؟ A- ۱۹۱۷ ز B- ۱۹۲۷ ز C- ۱۹۲۷ ز D- ۱۹۲۰ ز
- ۱۶- (فكتۇر ھۇگۇ) لە پىنشەكى شانۇگەرى (كرۇمۇيل) دا باسى گەشەسەندنى كام لەمانە دەكات ؟
A- شيعر B- پەخشان C- شانۇگەرى D- وتار

پ ۱۰/ خاصىيەتەكانى رۇمانتىكى بۇمىرە ؟

- ۱/ رۇمانتىك دەسلەپتىكى عەقلى بەلاۋە دەلىل بايەخ بە نازادكردنى ھەست و سۆز دەدا.
- ۲ رۇمانتىك گەرەنەۋىيە بۇ باۋەشى سىرۋىتى كپ و ھىمىن شاعىر بە سىرۋىتى ھەلدەلى و ھەزدەكا بە گۆشەگىرى تىكەلى سىرۋىتى بىن.
- ۳ رۇمانتىك باۋەرى بە نازادى ھەيە بۇ دەرپرېنى ھەست و سۆزۈ جۆشى ناۋمۈۋە گۆى بە ھىچ دەستۈر و قابىلىكى چەسپاۋ نادات.
- ۴ رۇمانتىك بايەخ بە تەك (من) شاعىر و تەقىكردنەۋى تايىيەتى دەدا.
- ۵ رۇمانتىك لە بايەخدانى بە كات و شۇندىدا توشى نامۇيى دەبى لەگەل سەردەم و شۇنى خۇى ناگۇنچى بە خەيالى بەرەو رابردوۋ دەگەرپتەۋە.
- ۶ رۇمانتىك و نەخۇشى سەردەم. رۇمانتىكىيەكان ھىۋاۋ ناۋاتىيان زۇر بوۋ بە لام تۈۋاناي ھىنانە دى ئەۋ ناۋاتانەيان نەبوۋ.
- ۷ مۇركى ناۋچەيى: رۇمانتىك كە باسۋى مۇۋق دەكا ۋەكۈ شتىكى گشتى باسۋى ناكا كە باسۋى ھەست و سۆز دەكا ۋەكۈ شتىكى گشتى باسۋى ناكا، بەلكۈ ھەر مۇۋقەك و ھەست و سۆزىك مۇركى تايىيەتى خۇى ۋەردەگى.
- ۸ ئەندىشەى داھىنەرانە. لاي رۇمانتىكىيەكان ئەدەب بە گشتى و شىعەر بە تايىيەتى لاساكردنەۋى سىرۋىتى و ژيانە (خەلقە).
- ۹ بابەتى ئەدەبى رۇمانتىك. رۇمانتىكى ئەۋرۈپى بابەتەكانى تەقلىدى نىن دەتۈۋان ھەر شتى بىكەتە بابەتى نۇۋسەن ۋەكۈ دىمەنەكانى سىرۋىتى، مېزۋى نەتەۋايەتى، بابەتى ناۋچەيى.
- ۱۰ رۇمانتىك لە دەرپرېندا پەنا دەباتە بەر ھەندى سىماي تايىيەتى ۋەك: رزگار بوۋن لە دەستۈر و ياسا، ئالۋى، تىكەل كىردى ھەستەكان.

خاسىيەتەكانى رۇمانتىك

- ۱- يەكەل لە خاسىيەتەكانى رۇمانتىك بىرىيە لە بايەخ بە نازادكردنى
A- نىشتەمان B- عەقلى C- ھەست و سۆز D- كۈيلە
- ۲- (گەرەنەۋىيە بۇ باۋەشى سىرۋىتى كپ و ھىمىن) يەكەل لە خاسىيەتەكانى رۇمانتىك
A- كلاسىك B- رۇمانتىك C- رىئاللىزم D- فۇرمالىزم
- ۳- (بايەخ بە تەك (من) شاعىر و تەقىكردنەۋى تايىيەتى دەدا) يەكەل لە خاسىيەتەكانى رۇمانتىك
A- كلاسىك B- رۇمانتىك C- رىئاللىزم D- فۇرمالىزم
- ۴- رۇمانتىك لە بايەخدانى بە كات و شۇندىدا توشى چى دەبىت ؟
A- ۋەرەبەرى B- لەخۇيالى بوۋن C- گەۋرەيى D- نامۇيى
- ۵- كام رۇمانتىك لە بايەخدانى بە كات و شۇندىدا توشى نامۇيى دەبىت ؟
A- كلاسىك B- رۇمانتىك C- رىئاللىزم D- فۇرمالىزم
- ۶- ھىۋاۋ ناۋاتىيان زۇر بوۋ بە لام تۈۋاناي ھىنانە دى ئەۋ ناۋاتانەيان نەبوۋ.
A- كلاسىكىيەكان B- رۇمانتىكىيەكان C- رىئاللىزمىيەكان D- فۇرمالىزمىيەكان
- ۷- (ئەدەب بە گشتى و شىعەر بە تايىيەتى لاساكردنەۋى سىرۋىتى و ژيانە (خەلقە) ئەمە لاي :
A- كلاسىكىيەكان B- رۇمانتىكىيەكان C- رىئاللىزمىيەكان D- فۇرمالىزمىيەكان
- ۸- (پەنا بىردنە بەر ھەندى سىماي تايىيەتى ۋەك: رزگار بوۋن لە دەستۈر و ياسا، ئالۋى، تىكەل كىردى ھەستەكان.) يەكەل لە خاسىيەتەكانى :
A- كلاسىك B- رۇمانتىك C- رىئاللىزم D- فۇرمالىزم

رۇمانتىك لە ئەدەبى كوردىدا

پ/ ۱۱/ رۇمانتىك لە ئەدەبى كوردىدا زياتر لە چىدا دەرەكەوت ؟ بە شىوئەكى زەق كەى رەگەزەكانى رۇمانتىك گەلە بوون ؟
و/ رۇمانتىك لە ئەدەبى كوردىدا زياتر لە شىعردا دەرەكەوتى تا جۇرەكانى ترى ئەدەب . بە شىوئەكى زەق ئەو رەگەزانە لەنيوئە يەكەمى سەدەى بىستەم گەلە بوون .

پ/ ۱۲/ بۇ گەلە بوونى رەگەزەكانى رۇمانتىك لە ئەدەبى كوردىدا چ كاريگەرەك هەبوو ؟

و/ جگە لەكاريگەرى ناومووە كاريگەرى دەرەوشى بەسەرەووە هەبوو شىعرى نەتەووە دراوسىكان بە تاييەتى شىعرى توركى كاريگەرى زورى كەربووە سەر ئەو جولانەووە تازەگەرەبە لەگەلە بووندا ، جگە لەكاريگەرى شىعرى ئەوروپى چ بەشىوئەكى ناپاستەوخۇبى ئەپرى شىعرى توركى چ بە شىوئەكى راستەوخۇبى كاري زورى كەربووە سەر گورپىدانى جولانەووە تازەگەرى شىعرى كوردى .

پ/ ۱۳/ رۇمانتىك شۇرش بوو دژى دەستور و بنەماكانى رىيازى كلاسيزم پيشەنگەكانى ئەم نوئى خوازىيە كى بوون ؟

و/ پيشەنگانى ئەم نوئى خوازىيە برىتى بوون لە (شىخ نورى شىخ سالىح و رەشىد نەجيب و گۇران و پيرەمىرد) كە هەمويان كاريگەرى شىعرى ئەوروپى و توركىيان زەق پىنوە ديار بوو .

بنەماكانى رۇمانتىك لە شىعرى كوردىدا

۱. پشت كەردنە كىشى عەرووزى كە شىعرى كلاسيزمى پىن نووسراو و گەپانەووە بۇ كىشى ژمارەبى (برگەبى - پەنجەبى - خۇمانى) كە كىشىكى رەسەنى كوردىيە ، هەموو شىعرى فۇلكلورى و زۆربەى هەرە زورى شىعرى زارى گۇران و لور بەو كىشە نووسراو .

۲. وازەينان لە يەكيتى سەروا و بەكارەينانى سەرواى مەسنەوى يان رەنگاو رەنگ .

۳. يەكيتى بابەت لە شىعرى رۇمانتىكدا بەسەر هەموو هۇنراو كەدا دابەش دەبى .

۴. بەكارەينانى زمانىكى سادەو ناسان كە هەموو كەس تىبى بگا نەك كۆمەلەكى دەستەبژىر (نخبە) وشەكانى هەموو كوردى پەتىن و بە پىنى توانا شاعىر خۆى لە بەكارەينانى وشەى عەرەبى و فارسى و توركى قورس دوور دەخاتەووە

۵. شاعىر بە پىنى توانا خۆى لە هونەرە رەوانىيەتە قەلىبەكان لادەداو بەدواى لىكچواندن و خوازمو هونەرى جوانكارى تازەدا دەگەرئ .

۶. شاعىر جگە لەوئەى بە زمانىكى سادەو ناسان دەنووسئ كە هەموو كەس تىبى بگا ، نووسىنەكەشى بۇ هەموو كەسەو لە پىناوى رەشەوئەندى خەلكەكە دەنووسئ و نووسىنەكەى خزمەتى چىنە زۆر لىكراو و قوربانىيەكانى كۆمەلە دەكا .

۷. گەپانەووە بۇ سروشت و گەپان بە دواى جوانى لە ديمەنەكانى سروشت و خەم خواردن بۇ ديمەنە جەرگەرەكان وەك وەرىنى گەلەى دارىك و خشىنى ئەستىرەيەك و ناوابوونى مانگا و خۆر .

۸. خۆشەويستىەكى پاك و بىگەرد و زۆرجار نانومىدبوون لە ژيان و دواروژ بەچاوى رەشپىنانە و گۆشەگىرى و خۆ دوورخستەووە لە خەلك .

۹. تاكىتى (زاتىت) و باسكردنى دەرە و نازارى تاييەتى و خۆ دوورخستەووە لە بابەت و هەست و سۆزى گشتى و عەودا لىبوون .

۱۰. رابردو و دەبىتە مەيدانىكى فراوان ، ئەندىشەى شاعىر دەگەرپتەووە سەرى بابەتى ئەدەبى و ديمەنى گەش و جوانى لى و مەردەگري .

۱۱. سوود و مەرگرتن لە كەلتور و ئەدەبى مىللى بە هەموو كەرەستەى زمان و بابەتى ئەدەبىيەووە بۇ نووسىنى بەرەمى وا كە گيانى مىللى و نەتەوايەتى و نىشتىمانى تىدا بەدرووشىتەووە .

نامادەبى نازادى كوران و نامادەبى زانىيارى ئەهلى

نامادەكردنى م . عومەر ئەحمەد خەلر

نوسىنگەى ماردىن

0750797770
mardin office

رۇمانتىك ئەندەبى كوردىدا

- ۱- رۇمانتىك ئەندەبى كوردىدا زياتر لە كام لەمانە دەردەكەوت ؟ A- رۇمان B- شيعر C- وتار D- شانۇگەرى
- ۲- ئەندەبى كوردىدا بە شىوئەيەكى زەق رەگەزەكانى رۇمانتىك گەلەنەبون لە نىوئە :
A- يەگەمى سەدەى نۆزدەم B- يەگەمى سەدەى بىستەم C- دووئەى سەدەى نۆزدەم D- دووئەى سەدەى بىستەم
- ۳- يەكى لە پىشەنگەكانى رىيازى رۇمانتىكى كوردى برىتتەئە : A- شىخ نورى شىخ سالىح B- هېمىن C- هەژار D- نالى
- ۴- يەكى لە پىشەنگەكانى رىيازى رۇمانتىكى كوردى برىتتەئە : A- سالم B- كوردى C- رەشىد نەجىب D- نالى
- ۵- يەكى لە پىشەنگەكانى رىيازى رۇمانتىكى كوردى برىتتەئە : A- مەلاى جزىرى B- گۆران C- خانى D- حاجى قادر
- ۶- يەكى لە پىشەنگەكانى رىيازى رۇمانتىكى كوردى برىتتەئە : A- كوردى B- خالى C- سالم D- پىرەمىرد

بەنەماكانى رۇمانتىك ئەندەبى كوردىدا

- ۱- شاعىرانى رۇمانتىكى كوردى چ كىشىكىان لە شيعرەكانىاندا بەكارهينانە ؟
A- ەرووزى ەدرەبى B- برگەيى C- نازاد D- هېچيان
- ۲- يەكىك لەبەنەماكانى رىيازى رۇمانتىك لەشيعرى كوردىدا پشتكردنە لە كىشى
A- ەرووزى ەدرەبى B- برگەيى C- پەنجەيى D- خۇمائى
- ۳- ەموو شيعرى ھۆلكۆرى و زۆربەى ەەرە زۆرى شيعرى زارى گۆران و لوپ بە چ كىشىك نووسراو ؟
A- ەرووزى ەدرەبى B- برگەيى C- نازاد D- سەربەست
- ۴- يەكىك لەبەنەماكانى رىيازى رۇمانتىك لەشيعرى كوردىدا وازەينانە لەبەكارهينانى :
A- يەكەتتى سەروا B- سەرواى مەسنەوى C- سەرواى رەنگاوپرەنگ D- سەرواى بەنۇرە
- ۵- يەكىك لەبەنەماكانى رىيازى رۇمانتىك لەشيعرى كوردىدا برىتتەئە لە پەپرەوكردن و بەكارهينانى :
A- يەكەتتى سەروا B- سەرواى مەسنەوى C- سەرواى نازاد D- كىشى خۇمائى
- ۶- يەكىك لەبەنەماكانى رىيازى رۇمانتىك لەشيعرى كوردىدا برىتتەئە لە پەپرەوكردن و بەكارهينانى :
A- يەكەتتى سەروا B- سەرواى رەنگاوپرەنگ C- سەرواى نازاد D- سەرواى بەنۇرە
- ۷- يەكىك لەبەنەماكانى رىيازى رۇمانتىك لەشيعرى كوردىدا برىتتەئە :
A- بەكارهينانى كىشى ەرووزى ەدرەبى . B- يەكىتتى بابەت لە شيعرى رۇمانتىكدا بەسەر تاكە دىرەكاندا دابەش دەبى
C- بەكارهينانى يەكەتتى سەروا D- يەكىتتى بابەت لە شيعرى رۇمانتىكدا بەسەر ەموو ھۇنراوەكەدا دابەش دەبى
- ۸- (لە شيعرى رۇمانتىكدا بەسەر ەموو ھۇنراوەكەدا دابەش دەبى) ئەمە چى دەگەيەنئە ؟
A- رەوانبىزى B- وشەكارى C- وشە بىگانە D- يەكىتتى بابەت
- ۹- يەكىك لەبەنەماكانى رىيازى رۇمانتىك لەشيعرى كوردىدا برىتتەئە لەبەكارهينانى :
A- زمانىكى ئالۆز B- زمانىكى وردوچر C- زمانىكى سادە و ناسان D- زمانىكى تىكەن
- ۱۰- لەرۇمانتىكى كوردىدا شاعىر نووسىنەكەى بۇ كىيە ؟
A- نوخبەيەكى دىيارىكراو B- ەموو كەس C- خودى خۇى D- ھەر سىكىان
- ۱۱- شاعىرانى كام رىيازى ئەندەبى توشى نانومىندى و رەشپىنى دەبن ؟ A- گلاسىك B- رۇمانتىك C- رىئالىزم D- فۇرئالىزم

رۇمانىتىك ۋە ئەدەبىياتى كوردى - شىۋەي كرمانجى خوارو

پ/ ۱/ ۋە شىۋەي كرمانجى خواروودا سەرەتاي تازەكردنەۋەي شىۋەي كوردى كەي دەست پىن دەكات؟ يەككىك ۋە رابەرەكانى ئەم تازە كوردنەۋەيە كىيە ؟

ۋ/ ۋە شىۋەي كرمانجى خواروودا سەرەتاي تازەكردنەۋەي شىۋەي كوردى و شكاندنى كۆت و ياساكانى كلاسيزم ۋە بېستەكانى سەدەي بېستەم دەستى پىنكرد و يەككى ۋە رابەرەكانى ئەم تازە كوردنەۋەيە گۇرانى شاعىر بوو.

گۇران

پ/ ۲/ گۇران ناۋى تەۋاۋى چىيە ؟ سالى چەند و ۋە كۆي ۋە دايك بوو ؟

ۋ/ گۇران ناۋى عەبدوللايەو كورپى سلىمان بەگى كاتىبى ھارسىيە ۋە سالى ۱۹۰۴ ز ۋە شارۋچكەي ھەلە بچە ھاتوۋەتە دونيا.

پ/ ۳/ گۇران بە مندالى لاي كى خويندوۋىيەتى ؟ پاشان چوۋەتە كۆي ؟ بە ھۆي چىيەۋە ۋازى ۋە خويندنى ھىناۋە ؟

ۋ/ بە مندالى لاي باۋكى خويندوۋىيەتى و پاشان چوۋەتە قوتا بخانەي سەرەتايى و دوو سالىش ۋە قوتا بخانەي ناۋەندى كەركوك خويندوۋىيەتى، بە ھۆي مردنى باۋكى و كورزانى مەمەد بەگى براى ۋازى ۋە خويندنى ھىناۋەو گەراۋەتموۋە ھەلە بچە.

پ/ ۴/ ئەم كارانەي گۇران كوردوۋىيەتى بىرىتىن ۋە :

۱. ماۋەيەك مامۇستاي سەرەتايى بوو.

۲. ئەكاتى جەنگى دوۋەمى جىھانى بەرئوۋەبەرى بەشى كوردى بوو ۋە ئىستەگى (رۇژھەلاتى نزيك - الشرق الادنى) ۋە يافا، ۋە لەستىن كە جەنگ براىەۋە گەرايەۋە سلىمانى.

۳. دۋاى شۇرشى گەلاۋىژى سالى ۱۹۵۸ و دامەزراندنى بەشى زمانى كوردى ۋە زانكۆي بەغدا بوو بە مامۇستاي ۋانەبىژ ئەدەب و رەخنەي ئەدەبى گوتەۋە.

پ/ ۵/ گۇران سالى چەند كۆچى دۋايى كرد ؟

ۋ/ ۋە ۱۹۶۲/۱۱/۱۸ كۆچى دۋايى كرد.

پ/ ۶/ بەرھەمەكانى گۇران بژمىرە ؟

ۋ/ ۱. فرىسك و ھونەر ۲. بەھشت و يادگار ۳. سروشت و دىروون ۴. لاۋك و پەيام

۵. ھەلبىژاردە (ۋەرگىزانى كۆمەلە چىرۋكىكى بيانىيە. ۶. جگە ۋە دەيان وتارو شىۋەي ۋەرگىرداۋو موخازمەكانى كۆليژ.

پ/ ۷/ شىۋەي (پايز) ھى كىيە و كۆپلەيەك ۋە شىۋەكە بنوۋسە ؟

ۋ/ ھى گۇرانە.

پايز-پايز

پايز! پايز!

بوگى پرچ زەرد،

مەن مات، تۆزىز؛

ھەردوۋ ھاۋدەرد!

مەن فرمىسكەم، تۆبارانت.

مەن ھەناسەم، تۆباي ساردت.

مەن خەم، تۆھەۋرى گريانت.

دۋايى نايە، دادم دات

ھەرگىز، ھەرگىز،

پايز! پايز!

07507977770
marden office

پ ۸ / گۇران بۇچى پايزى ھەلبىزاردووھ ؟

و / گۇران بۇيە پايزى ھەلبىزاردووھ لەو و مرزوھ چووھ تە باوھى سروشت چونكە مەرگى جوانى تىدا دەبىنى جوانىش لای گۇران ھەموو شتيكو نەمانى جوانى زۇر نازارى دەدا و دەيخاتە دونيايەكى پىر ژان و نازارموھ، نەمانى دارو درەخت ، سىس بوونى گول ، كۇچ و رەوگردنى پۇلى بالدار.

پ ۹ / گۇران لە ھۇنراوھى (پايز) دا چى بە يەكەوھ ھاودمرد دەكات ؟

و / دياردەى خەم و نازارى خۇى و سروشت بەرامبەر يەكتر رادەگرئ :

فرميسك = باران

ھەناسە = باى سارد

خەم = ھەورى گريان

پ ۱۰ / ھۇنراوھى (پايز) ى گۇران لەسەر چ بنەمايەك دامەزراوھ باسى بگە ؟

و / ئەم ھۇنراوھىە لەسەر دوو بنەماى دوو لايەنى دامەزراوھ. شاعىر و سروشت (پايز) شاعىر ھاوگىشەيەك دروست دەكات لە نيوان خۇى و پايز ھەردووگيان بە يەكەوھ ھەلدەچنى و تىكەن بە يەكتر دەبن بە يەكەوھش بەرەو كۇتايى دەچن كە نانوميدىە.

پ ۱۱ / گرینگترين رەگەزەكانى رۇمانتيكى ئەم ھۇنراوھى (پايز) ى گۇران چين ؟

و / ۱ / گەرانەوھ بۇ سروشت و تىكەن بوونى گيانى بە گيانى لەگەن دياردە خەمناكەكانى.

۲ / خەم و نازار خواردن بۇ نەمانى جوانى كە ئەم ھۇنراوھىەدا لە سىس بوونى گول و مرىنى گەلا و فرينى بالدار دەرەكەوئ كە

ھەموويان نيشانەى مردن، مردنیش يەكيكە لەو بابەتانەى رۇمانتيك خۇيان پىنوھ خەريك دەكا.

۳ / خەيالىكى رۇمانتيكيانەى فراوانى تىدايە بۆتە مايەى دروستگردنى زۇر وينەى ھونەرى جوان، وەكو (بووكى پرچ زەرد و شان و مل رووت) بۇ پايز و (پژانى ئالتونى دار).

۴ / ھۇنراوھكە لە سەرگىشى برگەيى (پەنجەيى - خۇمانى) نووسراومو كىشى نازادە، چونكە شاعىر پىنى چوار برگەيى كردووھ بە

بنەماو لە ھەر اھتيكدا يەك پىنى يان دوو پىنى ھىناوھ، واتە (۴) يان (۸) برگەيە.

۵ / لە بارەى سەرواھە گۇران سى چوارينەى پىشەوھى بە سەرواى (بەنۇرە - مەناوب) كە بەم جۇرە دارژاوھ (ا ب ا ب) چوارينەى كۇتايىش

ھەموو لەتەكانى لەسەر يەك سەروا دەروا ئەمەش پىنى دەلئىن چوارينەى تەواو واتە گۇران خۇى بە يەكيتى سەروا نەبەستۆتەوھ.

۶ / وشەكانى كوردىن و خۇى لە وشەى بيانى نەداوھ سەراپاي ھۇنراوھكە رەنگە يەك وشەى توركى تىدا بى نەويش (ئالتون) ە.

۷ / دووبارە كردنەوھى ھەندى وشەى تاييەتى ھۇنراوھكە وەكو پايز كە كرۇكى ھۇنراوھكەيە بابەتەكەى قوئتر كردۆتەوھ جگە لەو

ناوازە ناسكەى لە دەنگى وشەكانەوھ پەيدا دەبن و ھۇنراوھكە پىر ئىقاعى خەمناك دەكات.

نامادىي نازادىي كوران و نامادىي زانيارىي نەھلى

نامادەگردنى م. عومەر نەجمەد خدر

نوسینگەى ماردىن

مەراسىم پەرۋەردى كىشى ھەمىشە

0750797770
mardin office

رۆمانتیک له ئه ده دبیااتی کوردی شیوهی کرمانجی خواروودا

1- یه کێ له رابه رانی تازه کردنه وهی ئه ده دبیااتی کوردی بریتیه له : A- مه وهی B- نالی C- خانی D- گۆران

گۆران

2- (عه بولای کوری سلیمان به گی کاتبی فارسی) ناوی کێیه ؟ A- مه وهی B- جگه رخواين C- گۆران D- شیخ رهزا

3- گۆران سالی چه ند له دایک بووه ؟ A- 1900 B- 1902 C- 1904 D- 1906

4- گۆران له کوی له دایک بووه ؟ A- هه ئه بجه B- سلیمانی C- که رکوک D- هه ولیر

5- به مندالی لای باوکی خويندوو یه تی و پاشان چووه ته قوتا بخانه ی سه ره تای و دوو سالی ش له قوتا بخانه ی ناوه ندی که رکوک خويندوو یه تی A- جگه رخواين B- گۆران C- مه وهی D- شیخ رهزا

6- کام شاعیر (له کاتی جهنگی دووه می جیهانی به ریه به ری به شی کوردی بووه له نیستگهی (رۆژه لاتێ نزیک - الشرق الادنی) له یافا) A- جگه رخواين B- گۆران C- عه لی جه ریری D- شیخ رهزا

7- کام شاعیر (سالی 1958 و دامه زرانندی به شی زمانی کوردی له زانکۆی به غدا بوو به مامۆستای وانه بیژ ئه ده ب و ره خنه ی ئه ده بی ده گۆته وه) A- مه وهی B- کامه ران به درخان C- گۆران D- شیخ رهزا

8- گۆران سالی چه ند کۆچی دوا یی کردووه ؟ A- 1959 B- 1960 C- 1961 D- 1962

9- (فرمیسک و هونه ر) یه کێکه له به ره مه مه کانی : A- مه وهی B- جگه رخواين C- ناری D- گۆران

10- یه کێک له مانه به هه می (گۆران) ی شاعیره

A- سروشت و هونه ر B- لاوک و جه یران C- سروشت و به هار D- به هه شت و یادگار

11- یه کێک له مانه به هه می (گۆران) ی شاعیره

A- سروشت و هونه ر B- لاوک و جه یران C- سروشت و به هار D- لاوک و په یام

12- یه کێک له مانه به هه می (گۆران) ی شاعیره

A- سروشت و هونه ر B- لاوک و جه یران C- سروشت و به هار D- سروشت و ده روون

13- (هه ئیژاره) یه کێکه له به ره مه مه و مرگیز دراوه کانی : A- مه وهی B- جگه رخواين C- ناری D- گۆران

14- شیعر (پاییز) ه ی کێیه ؟ A- مه وهی B- جگه رخواين C- ناری D- گۆران

15- له شیعر (پاییز) دا (من مات تۆزیز) له دوا ی ئه مه کامیان دیت ؟

A- بوکی پرچ زه رد B- پاییز پاییز C- هه ردوو هاودمه ر D- هه رگیز هه رگیز

16- له شیعر (پاییز) دا (من خه م تۆ هه وری گریان) له دوا ی ئه مه کامیان دیت ؟

A- من هه ناسه م، تۆ بای سار دت B- دوا یی نایه دادم دادت C- من فرمیسکم، تۆ باران دت D- من مات، تۆزیز

17- گۆرانی شاعیر له کام به ره مه مدا ده گاته ئه و په ری رۆمانتیکیه ت

A- پاییز B- لاوک و په یام C- هه ئیژاره D- به هه شت و یادگار

18- گۆران سۆزێکی خه ست و قوون به سروشتی ده به ستێته وه له خه منا کترین وهرزی سالدا که بریتیه له

A- به هار B- هاوین C- پاییز D- زستان

۱۹- گۆران لە کام وەرزی سالت چوووەتە باوەشی سروشت چونکە مەرگی جوانی تیندا دەبینی جوانیش لای گۆران هەموو شتیکی

A- بەهار B- هاوین C- پاییز D- زستان

۲۰- (گۆران چی وەک خۆی دەبینیت و هەردووکیان هاو دەردن) ؟ A- یار B- دوست C- رۆژ D- پاییز

۲۱- گۆران لە هۆنراوی پاییزدا (فرمێسک) ی بە کام لە مانە بەراورد دەکات ؟

A- هەوری گریان B- باران C- بەفر D- رووبار

۲۲- گۆران لە هۆنراوی پاییزدا (هەناسە) ی بە کام لە مانە بەراورد دەکات ؟

A- بای سارد B- بای شەمان C- بای نەسیم D- بای گەرم

۲۳- گۆران لە هۆنراوی پاییزدا (خەم) ی بە کام لە مانە بەراورد دەکات ؟

A- هەوری گریان B- باران C- بەفر D- رووبار

۲۴- هۆنراوی پاییزی گۆران لە سەر بێنەمای چەند لایەنی دامەزراوە ؟

A- یەک لایەنی B- دوو لایەنی C- سێ لایەنی D- چوار لایەنی

۲۵- هۆنراوی (پایز) ی گۆران لە سەر چ کێشێک نووسراوە ؟

A- برگەیی B- عەرۆزی عەرەبی C- خۆمالی D- وەلامی (ا - ج)

۲۶- لە کام لە شیعراوە سەرۆای بە نۆرە بە کارهاتوو ؟

A- سەرمەستی ئەفینم B- خاک C- پاییز D- خوشەویستی

۲۷- کام شاعیر سەرۆای بە نۆرە بە کارهاتوو ؟ A- جگەر خوین B- گۆران C- مەولەوی D- ناری

۲۸- گۆران بە چ شێوە زاریک شیعری وتوو ؟ A- کرمانجی خواریو B- کرمانجی ژووروو C- گۆران D- لۆری

نامادەیی ئازادیی گۆران و نامادەیی زانیاریی ئەهلی

نامادەکردنی م. شومەر ئەحمەد خەدر

نوسینگەی ماردین

0750797770
mardin office

رۇمانتىك ئەندەبىياتى كوردى - شىۋى گۇران

پۈتۈن ئەندەبىياتى شىۋى گۇراندا چ جۈرە ئەدەبىيەت زائە ؟ بە چى ئە شىۋەكانى دىكەى زمانى كوردى جيا دەكرىتەۋە ؟
۱/ ئە ئەدەبىياتى شىۋى گۇرانىشدا ھەر شىعر زائە بەسەر جۈرەكانى تىرى ئەدەب. ھەر ئەسەرەتاۋە رىچكەى تايىبەتى خۇى گرتوۋە و
خاۋەنى سىماۋ خاسىيەتى تايىبەتى خۇى بوۋە كە ئە زۇر لاۋە ئە شىعرى شىۋەكانى دى كوردى جودايە .

پۈتۈن سىما دىيارەكانى شىعرى شىۋى گۇران چىن ؟
۲/ يەككى ئە سىما ھەرە دىيارەكانى شىعرى ئەم شىۋەيە ئەۋەيە بە دەگمەن ئەبى ئەكەۋتۈتە ژىر كاريگەرى كىشى عەروۋى و يەككىتى
سەرۋاى غەزەلى عەرەبى ، فارسى ۋەكو شىۋەكانى دى

پۈتۈن كام شاعىر شاعىرىكى ھەكەۋتۋى شىۋى گۇران بوۋە ؟ شىعرەكانى چۇن بوۋن ؟
۳/ مەۋلەۋى يەككىكە ئە شاعىرە ھەرە بەرزەكانىيان . شىعرەكانى مەۋلەۋى پىر ئە سۆزى خۇيەتى (زاتىيەت) و خەم و جەخارۋ باسى
مەرگ و مردن و ۋەسفى سىروشت و ھەستى سۇفىزىمانەى قوۋل و سوۋقان بە دەردى دوۋرى بىزارى ئە ژيان و خۇزگە خواستىن بە مردن.
پۈتۈن ھەرچەندە ئە سەردەمى مەۋلەۋىدا كە كە سەدەى نۇزەدەمىنە رىيازى رۇمانتىكى پەيدا ئەبىۋو ، بەلام ئە گەل ئەۋەشدا زۇربەى
شىعرەكانى مەۋلەۋى بە رۇمانتىكىيەت دادەندىرت
۴/ چۈنكە بەشى زۇرى رەگەزەكانى رۇمانتىك ئە شىعرەكانى مەۋلەۋى رەنگىيانداۋەتەۋە

مەۋلەۋى

پۈتۈن مەۋلەۋى ناۋى تەۋاۋى چىيە ؟ نازناۋى چىيە ؟ بە چى ناۋىيانكى دەرگودوۋە ؟ ئە بىنەمالەى كىيە و سالى چەند و ئەكۈى دايك بوۋە ؟
۵/ مەۋلەۋى ناۋى (عەبدولرەھىم) ى كوردى (مەلا سەعىد) ە نازناۋى (مەعدووم) مو بە مەۋلەۋى ناۋىيانكى دەرگودوۋە.
ئە بىنەمالەى پىر خەدرى شاھۇيە ئە سالى ۱۸۰۶ز ئە گۈندى (ياقشلاخ) ى سەر شاتەى ناۋچەى تاۋە گۈز ھاتۇتە دۇنياۋە

پۈتۈن مەۋلەۋى سەرەتا لى كى خويندۇيەتى ؟ بۇ خويندۇن چوۋەتە كۈى ؟
۶/ سەرەتا لى باۋكى خويندۇيەتى پاشان بۇ خويندۇن (مەريوان و چوپۇ ئەنە و سەنە و بانە و سىلمانى و ھەلە بچە) گەپاۋە.

پۈتۈن مەۋلەۋى ئە سەنە ئە كام مەزگەۋت و لى كام مەلا دەخوينى و سالى چەند ئىجازەى مەلايەتى وەردەگىرى ؟
۷/ بۇ جارى دوۋم دەچىتە سەنە ئە مەزگەۋتى (دارالاحسان) لى حاجى مەلا ئە ھەمدى نۇتشى دەخوينى و ئە سالى ۱۸۴۱ز ئىجازەى
مەلايەتى لى وەردەگىرى.

پۈتۈن مەۋلەۋى ئە سالى چەند و ئە كۈى كۈچى دواىى كوردوۋە ؟
۸/ ئە سالى ۱۸۸۲ز ھەر ئە شاتە كۈچى دواىى كوردوۋە.

پۈتۈن گىرگىزىن بەرھەمى مەۋلەۋى بىرەمىرە .

۱/ (الفضيلة) ۲۰۲۱ دىرە شىعرى عەرەبىيە .

۲. (العقيدة المرضية) ۲۴۵۲ دىرە شىعرى كوردىيە .

۳. (الفوائح) ۵۲۲ دىرە شىعرى فارسىيە .

۴. دىۋانى مەۋلەۋى كە شىعرەكانى تىدا بلاۋ كراۋەتەۋە .

پۈتۈن شىعرى ئىمشەۋ ھەم دىسان دەروۋن پىر خەمەن ھى كىيە و سى دىر ئە ھۇنراۋەكە بىنوۋسە ؟

۱۰/ ھى (مەۋلەۋى) يە .
ئىمشەۋ ھەم دىسان دەروۋن پىر خەمەن
نەتاۋى دوۋرى دىل بىرەن قەرارەن
شەرخەۋ گىرەمى ھەور دوۋرىى دۇس
ئەساسىدى ماتەم جەلامان جەمەن
بىنايى دىدەم جە خەفەت تارەن
ۋە قەنا بەردەن مەغىرۋ رەگ و پۇس

پ ۱۱/ شاعیرانی رۇمانتىك زۇرچار پەنا دەبەنە بەر شەو ؟

۱۷/ شاعیر شەوئى ھەئىزاردوۋە باسى خەفەتى خۇئى لەو شەو دەكات كە دونيا كپ و بى دەنگ دەبى و ھىمنى بال بەسەر دونيادا دەكىشى لەو ساتە كپ و بى دەنگە دا دەكشىنەو ناو دونيائى تايىبەتى و ناوۋەوئى خۇيان و بىر لە رابردوۋى خۇشى تىپەر بوو نايىندەى خەيلاۋى دەكەنەو .

۲ شاعیر باسى دوور كەوتنەوئى دەكات و كاريگەرى ئەو دووربىيە لەسەر ھەست و سۇز و مىشك و دەمارەكانى پيشان دەدا ، چونكە دوور كەوتنەوئى لە خۇشەوست يەككە لە بەدبەختيەكانى عاشق .

۲ لەم بارە دەروونبىيە سەختەى شاعیر تىنىدا دەئى لە ئە نجامى دوورى يارەكەى توشى سەرگەردانى و ناۋومىدى دەبى .

۴ مەولەۋى ۋەكو ھەموو شاعیرانى شىۋەى گۇران پەيرەۋى كىشى برگەى (پەنجەى - خۇمالى) كرددوۋە ھەموو شىعەرەكانى لە سەر (۵+۵=۱۰) بىرگە نووسىۋە .

۵ لە روۋى سەرۋاۋە يەككىتى سەرۋاى پەيرەۋە نەكرددوۋە سەرۋاى مەسنەۋى بە كارھىناۋە .

۶ وشەكانى بەكارى ھىناۋن زۆربەيان وشەى رەسەنى كوردىن ئەگەر وشەى بيانىشى بە كار ھىنايىت ئەوانەى بە كار ھىناۋن كە زۆر باۋن و ھەموو كەس تىيان دەگا .

۷ وئىنەو لىكچواندن و خوازەكانى زۆر باۋن و ھەموو كەس تىيان دەگا بە دۋاى دارشتنى زۆر ئالۋز و دوورە دەست نەگەرۋە .

ئەدەبىياتى رۇمانتىكى كوردى - شىۋەى گۇران

۱- لە ئەدەبىياتى زارى گۇران كام جۇر لە جۇرەكانى ئەدەب زائە ؟ A- شىعەر B- پەخشان C- وتار D- ھىچيان

۲- (بە دەگمەن نەبى نەكەوتتە ژىر كاريگەرى كىشى عەروۋى و يەككىتى سەرۋاى غەزەلى عەرەبى) يەككى لە سىما ھەرە ديارەكانى شىعەرى شىۋەى A- كرمانجى خواروۋە B- كرمانجى ژووروۋە C- گۇرانە D- لوربىيە

۳- شىعەرەكانى پىر لە سۆزى خۇبەتى (زاتىيەت) و خەم و جەخارو باسى مەرگ و مردن و ۋەسفى سروشت و ھەستى سۇفىزمانەى قوۋن و سوۋتان بە دەردى دوورى بىزارى لە ژيان و خۇزگە خواست بە مردن . A- شىخ رەزا B- مەولەۋى ج- گۇران ج- نارى

۴- ھەرچەندە لە سەدەى نۆزدەيەم رىيازى رۇمانتىكى پەيدا نەبىۋو ، بەلام لە گەل ئەۋەشدا زۆربەى شىعەرەكانى بە رۇمانتىكىيەت دادەندىت A- شىخ رەزا B- مەولەۋى ج- گۇران D- نارى

مەولەۋى

۵- (عەبدولرەھىم) ى كورى (مەلا سەعيد) ناۋى كام شاعىرە ؟ A- مەھوى B- نارى C- مەولەۋى D- گۇران

۶- (مەدووم) نازناۋى كام شاعىرە ؟ A- شىخ رەزا B- مەھوى C- نارى D- مەولەۋى

۷- كام لەم شاعىرانە لەبنەمالەى (پىر خەلى شامۇيە) ؟ A- شىخ رەزا B- مەھوى C- نارى D- مەولەۋى

۸- مەولەۋى لە سالى چەند و لەكۈئى لەدايكبوۋە ؟

A- ۱۸۰۴ز ياقشلاخ B- ۱۸۰۶ز ياقشلاخ C- ۱۸۰۴ز قەمەشە D- ۱۸۰۶ز قەمەشە

۹- كام شاعىر دەچىتە سەو لەمژگەۋتى (دارالاحسان) لاي حاجى مەلا ئە ھەمدى نۇتشى دەخوئى

A- شىخ رەزا B- مەھوى C- نارى D- مەولەۋى

۱۰- مەولەۋى ئىجازەى مەلايەتى لاي كى ۋەردەگىت ؟

A- مەلا ئە ھەمدى نۇتشى B- مەلا ئەبۈبەكرى مەسەنىف C- شىخ ۋەسمان D- مفتى زەھاۋى

۱۱- مەولەوی تەرەققەتی لە کام شێخ و مرگرتوو ؟

A- شێخ رەزا B- شێخ محەمەد C- شێخ وەسمانی تەوێلە D- شێخ عەلى

۱۲- مەولەوی لە سائی چەند و لە کوێ کۆچى دواى کردوو ؟

A- ۱۸۸۰ز سەرشاتە B- ۱۸۸۱ز سەرشاتە C- ۱۸۸۲ز سەرشاتە D- ۱۸۸۲ تەوێلە

۱۳- (الفصيلة) يەکیکە لە بەرەمەکانى (A- مەحوى B- مەولەوی C- ناری D- شێخ رەزا)

۱۴- (الفصيلة) ی مەولەوی لە چەند دێرە شێخ پێک هاتوو ؟ (A- ۲۰۲۰ B- ۲۰۲۱ C- ۲۰۲۲ D- ۲۰۲۳)

۱۵- (الفصيلة) ی مەولەوی بە چ ومانیک نووسراو ؟ (A- کوردی B- فارسی C- عەرەبی D- تورکی)

۱۶- (العقيدة المرضية) يەکیکە لە بەرەمەکانى (A- مەحوى B- مەولەوی C- ناری D- شێخ رەزا)

۱۷- (العقيدة المرضية) ی مەولەوی لە چەند دێرە شێخ پێک هاتوو ؟ (A- ۲۴۵۲ B- ۲۴۵۳ C- ۲۴۵۴ D- ۲۴۵۵)

۱۸- (العقيدة المرضية) ی مەولەوی بە چ ومانیک نووسراو ؟ (A- کوردی B- فارسی C- عەرەبی D- تورکی)

۱۹- (الفوانح) يەکیکە لە بەرەمەکانى (A- مەحوى B- مەولەوی C- ناری D- شێخ رەزا)

۲۰- (الفوانح) ی مەولەوی لە چەند دێرە شێخ پێک هاتوو ؟ (A- ۵۲۴ B- ۵۲۵ C- ۵۲۶ D- ۵۲۷)

۲۱- (الفوانح) ی مەولەوی بە چ ومانیک نووسراو ؟ (A- کوردی B- فارسی C- عەرەبی D- تورکی)

۲۲- کام بەرەمە مەولەوی بە زمانى (فارسی) نووسراو ؟ (الفصيلة - العقيدة المرضية - الفوانح - دیوانى مەولەوی)

۲۳- کام بەرەمە مەولەوی بە زمانى (عەرەبی) نووسراو ؟ (الفصيلة - العقيدة المرضية - الفوانح - دیوانى مەولەوی)

۲۴- شیعری (نیمشەو هەم دیسان دەروون پر خەمەن) هى کێه ؟ (A- مەحوى B- مەولەوی C- ناری D- شێخ رەزا)

۲۵- (نەتەوى دوورى دل بـــــــــلى قەرارەن) نیوهى پێش ئەمە بریتییە لە :

أ- بینایی دیدم جه خەفەت تارەن ب- نیمشەو هەم دیسان دەروون پر خەمەن

ج- شریخەو گرمەى هەور دووری دۆس د- ئەساسەى ماتەم جەلامان جەمەن

۲۶- (نەتەوى دوورى دل بـــــــــلى قەرارەن) نیوهى دواى ئەمە بریتییە لە :

أ- بینایی دیدم جه خەفەت تارەن ب- نیمشەو هەم دیسان دەروون پر خەمەن

ج- ئەساسەى ماتەم جەلامان جەمەن د- شریخەو گرمەى هەور دووری دۆس

۲۷- مەولەوی لە شیعەرە کەیدا چى هەلبژاردوو ؟ باسى خەفەتى خۆى تێدا دەکات.

A- رۆژ B- بەیانیان C- نیواران D- شەو

۲۸- مەولەوی وەکو هەموو شاعیرانى شێوهى گۆران پەیرەوى لە چ کێشێک کردوو بۆ شێخ

A- برگەیی B- پەنجەیی C- خۆمانى D- هەموویان

۲۹- مەولەوی لە پرووى سەرراو پەیرەوى لە چ سەرۆایەك کردوو ؟

A- یەکیهتی سەرۆا B- سەرۆای مەسنەوى C- سەرۆای بەتۆرە D- سەرۆای ئازاد

۳۰- (مەولەوى) بە چ شێوه زاریک شیعری وتوو ؟ A- گرمانجى خواروو B- گرمانجى ژووروو C- گۆران D- لوپی

رۆمانتيك له ئەدەبىياتى كوردى - شىئوى كرمانجى ژووروو

پ/ شىئوى كرمانجى ژووروو كەى گۆرانی بنچينهیی به خۆیهوه بینى ؟ کام گۆشارانه مینبهری بلاو کردنهوهی شیعری نوێ بوون ؟ کام شاعیرانه رۆنیاى بینى لهم تازه کردنهوهیهدا ؟

و/ شىئوى كرمانجى ژوورووش وهكو شىئوى كرمانجى خواروو شیعری كوردی له نیوان هەردوو جەنگی گیتی سەدهی رابردوودا گۆرانی بنچينهیی به خۆیهوه دی و سیمایا خاسیهتی نوێی وەرگرت.

گۆشاری (هاوار و روناھى و ستیر) مینبهری بلاو کردنهوهی شیعری نوێی ئەو شىئویه بوون.

زۆر شاعیری كرمانجى ژووروو دموریان لەو تازه کردنهوهیهدا هەبوو وهكو (قەدرى جان و کامەران بەدرخان و جگەرخوین).

پ/ ئەو شاعیرانه کى بوون کە وازیان لە دەستورەکانى کلاسیزم هینا ؟

و/ قەدرى جان و کامەران بەدرخان و جگەرخوین

پ/ له شىئوى كرمانجى ژووروودا چ جۆره شیعريک برەویان سەند ؟ بۆچى ؟

و/ شیعری (خودى لیریکی و شۆرشگیزی) لەوسەردەمەدا برەویان سەند ، چونکە رەنگدانەوهی راستەقینەى ئەوسای کوردستان بوون.

پ/ له كرمانجى ژووروودا کام شاعیر له سەرەتاوه به چاویکی تازەو دەپروانییه ژیان و دەورووبەری و رەخنەى له کەم و کورتییەکانى

کۆمەڵى دواکەوتووی کورد دەگرت و به شەهیدەکانى شۆرشەکانى هەڵدەگوت ؟

و/ جگەرخوین بوو کە پایەى لەو تازهکردنهوهیهدا زۆر ناشکرا و دیاره.

جگەرخوین

پ/ جگەرخوین ناوی تەواوی چیه ؟ سالى چەند و له كوێ لەدايک بووه ؟

و/ ناوی شیخ موسا کوری حەسەن کوری محەمەدی کوری محەمەدی کوری عەلییه ، سالى ١٩٠٢ له گوندی (حەسار) له دهقەری میزدین هاتۆته دنیاوه.

پ/ جگەرخوین له خیزانیکی چۆندا ژیاوه ؟ بۆ خویندن چووته كوێ و سالى چەند ؟

و/ جگەرخوین له خیزانیکی هەژارو نەدار بوومو هەر زوو دایک و باوکی نەماون لەگەڵ برا گەورەى پێکەوه ژیاون، ناچار بووه به کرێکاری و نۆکەری نیش بۆ دەرەبەگ و ناغا و دەرەبەکان بکات. سالى ١٩٢٠ز بۆ خویندن دەچیتە دیاربەکر و زۆر جیگا دەگەڕێ.

پ/ جگەرخوین سالى چەند جزیرەى جیهیشت ؟ رووی کردە كوێ ؟ هۆکارەکەى چى بوو ؟

و/ سالى ١٩٢٧ جگەرخوین ناچار بوو جزیرەى کوردستانى تورکیا جى بیلێت روو بکاته سووریا له (عامووده) نیشتهجى بى کە کۆمەڵەى (خۆی بوون) لەو سالەدا دامەزرا.

پ/ کۆمەڵەى (خۆی بوون) سالى چەند دامەزرا ؟

و/ کۆمەڵەى (خۆی بوون) سالى ١٩٢٧ دامەزرا.

پ/ یەکنى لەوشاعیرانەى بەردموام شیعری له گۆشارى هاوار بلاو دەکردەوه ؟

و/ جگەرخوینە.

پ/ جگەرخوین دژی کى دەینووسی و چۆن ؟ و لەسەر کى به دەنگ دەهات ؟

و/ جگەرخوین دژی ناغاو دەرەبەگ و شیخەکان دەینووسی و کردموه خراپەکانى ریسوا دەکردن و لەسەر هەژار و لێقهوماوو زۆر لیکراوان به دەنگ دەهات.

پ/ جگەرخوین سالى چەند دەچى بۆ بەغدا ؟ و له كوێ دەرزى دەگوتەوه ؟

و/ دواى شۆرشى ١٤ ی تەمووزى ١٩٥٨ جگەرخوین هاتە بەغداو له بەشى كوردی زانکۆی بەغدا دەرزى دەگوتەوه.

پ/ نایا ئەدەبىي ڧۆلكلورى كوردى كارىگەرى ئەسەر سەيىد ياقوبى ماھىدەشتى ھەببۇە ؟ چۈن سوودى ئى وەرگرتووه ؟
 و/ ھەكو مرقۇئىكى شارەزا لە ئەدەب و ڧۆلكلورى نەتەوھەكەى زۆر جار پەنا دەباتە بەر بەكارھىنان و سوود وەرگرتن لە پەندى پىشىنان
 بۇنەوھى ھۇنراوھەكانى پىن برازىنىتەوھ و پتەوويەك بە ناوھەركەى ھۇنراوھەكانى بدات.

رای روواو نەنجیر كەردەنى وە پىش
 باوھ توو گورگى ھای نەچەئەدەمىش
 واتا { تۇرئى رىوى و ھەنجىرت گرتە پىش (كەردووه بە پىشە) بابە تۇگورگى بەلام وای لە پىستى مەردای }
 ئاماژە بە پەندىكى پىشىنانى كوردى دەكات كە بە شىوھى لوبى بەم جۆرەيە :
 ((رووا دەمى وە دار ئەنجىر ناپەس ، ئوشىت خراوھ))
 واتە : ((رىوى دەمى بە دار ھەنجىر ئاگات دەئى خراپە))

پ/ روخسارى ھۇنراوھەكانى سەيىد ياقوبى ماھىدەشتى بژمىرە :
 و/ ١. لە ھۇنراوھەكانىدا زمانىكى كوردى تىكەن بە وشەى فارسى و ھەرەبى بەكارھىناوھ.
 ٢. بەشىكى زۆرى ھۇنراوھەكانى ئەسەر كىشى (ھەرووز) دانراون كە ھۇنەرانى ھەرەب و فارسىش بەكارىيان ھىناوھ.
 ٣. كەوتوتە ژئىر كارىگەرى ھۇنراوھى ھەورامى ، بۆيە دەبىنىن ژمارەيەك لە ھۇنراوھەكانى بە كىشى (بركە - پەنجە) داناوھ.
 ٤. بەشى ھەرە زۆریان ھۇنراوھى ناسك و پاراون بە زمانىكى سادمو بىن گرى دایناون.

پ/ دوو دىر لەو ھۇنراوھەىە بنووسە كە ژئىر كارىگەرى ھۇنراوھى ھەورامى بە كىشى (بركە - پەنجە) نووسراوھ ؟

و/ زاهەد ھەرامەن زاهەد ھەرامەن
 زاهەد زىندەگى وە توو ھەرامەن
 نەشوورت وەسەر نە پات وە دامەن
 نەھەرگىز مەجلىس عەيشت مەقامەت

پ/ ئەو ھۇكارانە چىن كە بواریان بۇ سەيىد ياقوبى ماھىدەشتى خوش كەردووه تا رىنچكەى ھۇنراوھ دانان بگرت ؟
 و/ دەتوانىن ئەو ھۇكارانە لەو چەند خالەى خواوھە كۆبەكەينەوھ :

١. خویندەوھى شاكارە بەناوبانگەكانى شاعىرى فارسى زمان (سەعدى) شىرازى ئەو شاكارانەش (گولستان) و (بوستان) بوون.
 ٢. كارىگەرى ھەندىك ھۇزانتشانى كورد وەك (ئەلماس خانى كەئەور) و (خانای قوبادى) و (ئالى) و (سالم) .
 ٣. ھەكو زۆرەي ھۇنەر و ھۇزانتشانى پىش خوئى و سەردەمى خوشى گىرۆدەى داوى نۇست و خوشەویمستەكەى بۆومو ئەم ھۇكارەش كانىاوئى
 ھۇنراوھىيان لە لا تەقاندووه .

پ/ دوو دىر لە ھۇنراوھى سەيىد ياقوب بنووسە كە لە ژئىر كارىگەرى ئالى نووسىويەتى ؟

و/ شوورئى وە سەرم كەوتىيە ئەم مەستى چاوھ
 ھىچ جىگە نەنىشم مەگەر ئەو جىگە كە شەراوھ
 ئەم زولف و روخى دولبەرە ؟ يا لەيل و نەھارە ؟
 يا ھەورى رەش و پەردەكەشى بانى ھەتاوھ

نامادەيى نازادىي كوران و نامادىي زانىيارىي نەھلى

نامادەكردنى م. عومەر ئەحمەد خەلر

0750797770
 mardin office

سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى

- ۱- (سەيىد ياقۇبى ماھىدەشتى) بە چى ناسراۋ ؟ A- سەيىد ياقۇ B- سەي ياقۇ C- سەي ياقوب D- سەيىد ياقۇ
- ۲- كام شاعىر ھۇزانى بە شىۋىزى لورى قەھەندىيە و سەمىراي نەو شىۋىزارەش ھۇنراۋى بە (موگرى و ھەورامى) داناۋ ؟ A- گۇران B- شىركۇ بىكەس C- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى D- مەولەۋى
- ۳- (سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى) بە چ شىۋە زارىك شىعەرى وتوۋ ؟ A- كرمانجى خوارو B- كرمانجى ژوورو C- گۇران D- لورى
- ۴- زۇرتىن سەمىراۋە نەدەبىيەكان بۇ ھەندى دەچن كە ناۋىراۋ لە سالى ۱۲۲۹ى كۇچى كە دەكاتە سالى (۱۸۱۲ - ۱۸۱۳) ز لە گۇندى قەھەشە لە دايك بوۋە A- گۇران B- شىركۇ بىكەس C- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى D- مەولەۋى
- ۵- سەيىد ياقۇبى ماھىدەشتى لە چ گۇندىك لەدايكيۋوۋ ؟ A- قەھەشە B- ياقشلاخ C- قرخ D- كيكن
- ۶- كام شاعىر بوۋە بە مىزاۋ نوۋسەر لاي ھەسەن خانى قەھەمانىۋاى كەلھور A- مەھوى B- شىركۇ بىكەس C- مەولەۋى D- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى
- ۷- كام شاعىر لە سالانى (۱۸۷۴ - ۱۸۷۵) كۇچى دوايى كردوۋ ؟ A- مەھوى B- شىركۇ بىكەس C- مەولەۋى D- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى
- ۸- كام شاعىر دىۋانەكەي نىزىكەي (۲۰) ھەزار دىۋە ھۇنراۋە بوۋە تياچوۋە و نەماۋە، نەۋەي ماۋو بە دەست گەيشتوۋە دەۋرى ھەزار دىۋىكە. A- مەھوى B- شىركۇ بىكەس C- مەولەۋى D- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى
- ۹- بەشىكى زۇرى ھۇنراۋەكانى سەيىد ياقۇبى ماھىدەشتى كە بە دەستمان گەيشتوۋن و لەقەۋتان رىگارى بوۋە بىرىتىن لەھۇنراۋە A- دىلدارى B- نايىنى C- ۋەسفى سىروشت D- نىشتىمانى
- ۱۰- (گا پەروانەي دەۋرى شەم جەمالانى) ھى كىنە ؟ A- مەولەۋى B- مەھوى C- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى D- شىخ رىزا
- ۱۱- (گەھنى سىكوتى گەھنى نالانى) نىۋەدىرى دواى نەمە بىرىتىيەلە : A- گا پەروانەي دەۋرى شەم جەمالانى B- گا ھامرازى رازى كەمەر لالانى C- گا چۈن نەۋەدالان وىلى مالانى D- ھىچيان
- ۱۲- ۋەكى مەۋىنىكى شامزا لە نەدەب و قۇلكۇرى نەتەۋەكەي زۇرجار پەنا دەباتە بەر بەكارھىنان و سوۋد ۋەگرتن لە پەندى پىشىنان بۇ نەۋەي ھۇنراۋەكانى پى برازىنىتەۋە و پتەۋىيەك بە ناۋەۋكى ھۇنراۋەكانى بدات. A- مەولەۋى B- مەھوى C- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى D- شىخ رىزا
- ۱۳- (راى رواۋ نەنجىر گەردەنى ۋە پىش باۋە توۋ گورگى ھاي نەچەلدەمىش) ھى كىنە ؟ A- مەھوى B- شىركۇ بىكەس C- مەولەۋى D- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى
- ۱۴- (سەيىد ياقۇبى ماھىدەشتى) لەھۇنراۋەكانىدا بى نەۋەي پى برازىت كام رىيازى گرتوۋەتەبەر A- كلاسيزم B- رۇمانتيزم C- رىاليزم D- فۇرماليزم
- ۱۵- (سەيىد ياقۇبى ماھىدەشتى) بەشى زۇرى ھۇنراۋەكانى بە چ كىشىك داناۋ ؟ A- بىرگەيى B- ەروۋىزى ەمەبى C- خۇمالى D- پەنجەيى
- ۱۶- كام شاعىر كەۋتوۋەتە ژىر كارىگەرى ھۇزانقانى كورد ۋەك (نەئەس خانى كەلھور) و (خاناي قوبادى) و (نالى) و (سالم) A- مەھوى B- شىركۇ بىكەس C- مەولەۋى D- سەيىد ياقۇبى ماھى دەشتى
- ۱۷- (شورۋى ۋە سەرم كەۋتەيە نەم مەستى چاۋە) سەيىد ياقۇبى ماھىدەشتى نەم ھۇنراۋە لەژىر كارىگەرى كام شاعىر نوۋسىۋە ؟ A- نالى B- سالم C- خاناي قوبادى D- مەھوى

علی ھەریری

پ/ علی ھەریری ھۆزاتقانی کام رییازەتیە ؟ ناوی چینیە و لە کوێ لە دایک بوو ؟

و/ علی ھەریری ئێکە ژ ھۆزاتقانی کلاسیزمی بین کورد ناڤی وی (عەلی) ە ب ناڤی گوندی وی (ھەریر) جەن ژ دایک بوونی ب ناڤ کرێە.

پ/ حاجی قادر لە شیعریکدا باری عەلی ھەریری دەکا بە دوو دیرە شیعەر وەلامەکە بەسەلێتە.

و/ ئەوی جامسی گوتویەتی ئەمەییە

لەو قسەو مەدحە مەقسەد ئەمەییە

پیرمەردی بدیدە ئەم ژ جەزیر

ئیک مەردی بدیدە ئەم ژ ھەریر

پ/ لی یادیارو ناشکرا عەلی ھەریری پێش ئەحمەدی خانی ژیاي چونکە خانی دکتیبا مەم و زینیدا ناڤی ھەریری ب یی مری ئینیت

دەمی د بیژیت :

من دی عالەما کەلامی مەوزوون

عالی بکرا ل بانی گەردوون

بیناڤە روخا مەلی جزیری

پنی جەلی بکرا علی ھەریری

واتە ئەزدا نالایی ھۆزانی و تۆری کوردی ل ھەر چواررەخنی جیھانی بەرزکەم گیانی مەلای جزیری بەرز کەمەڤە، دا علی ھەریری ب گیان ئیڤم.

پ/ سەچاوەییەکی ئەدەبیاتی کوردی ژیاي علی ھەریری سالانی چەند مەزەندە دەکات و خەلکی کوێ بوو ؟

و/ ھەریری د وارگەھن کوردیدا نزیکي نیڤا دووی ژ سەدی شادی و سەری سەدی جەڤدی ژیايە، لی ھندەک دیژن خەلکی (ھەریرە - دیر ھەریرا) لێک ھەڤلیریە.

پ/ علی ھەریری بە چ شیوەزاریک شیعری ڤەھاندییە ؟ نایا ھەموو شیعەرەکانی بە دەستمان گەشتوون ؟ سەر بە چ قوتا بڤانەییەکە ؟

و/ علی ھەریری ھۆزان ب دیالیکتا کرمانجی ژووروو ڤە ھاندینە، تا ئیستا ژ چەند پاچە ھۆزانی ھەریری زیندەتر ب دەست نەکەڤتینە.

علی ھەریری ھۆزاتقانەکا سەر بە قوتا بڤانی مەلای جزیری بوویە پەییوئندی ب ناڤەرۆک و روخساری وی چەشتی ئەدەبا کلاسیزمی ڤە ھەبوویە

پ / دوو دیر لە شیعری عەلی ھەریری بنووسە ؟

و/ دیسان ژ نۆ عەشقا بەری، پیر ئەندە روونم ناتەڤە

ژولفا موزەییەن عەنڤەری، دەموا دگەل خالا رەڤە

خالا دیمی دل رەڤا، سەد روح و جانم بن فیــــدا

سووتم گەلۆ چوم تی ئەما، تەرمک کردن عەقل و ھوشە

عەلی ھەریری

۱- کام ئەم شاعیرانە سانی ئەدایک بوونی تاکو ئیستا روون و ناشکرانییە، بەلام ئەوی ناشکرابیتا پێش ئەحمەدی خانی ژیاو

A- مەلای جزیری B- مەجوی C- مەولەوی D- عەلی ھەریری

۲- (عەلی ھەریری) بە چ شیوەزاریک شیعری وتوو ؟ A- کرمانجی خواروو B- کرمانجی ژووروو C- گۆزان D- لوپی

۳- علی ھەریری ھۆزاتقانەکا سەر بە قوتا بڤانی کی بوویە ؟

A- ئەحمەدی خانی B- مەلای جزیری C- ڤەڤی تەیران D- جگەرخوین

۴- (دیسان ژ نۆ عەشقا بەری، پیر ئەندە روونم ناتەڤە) ھی کینیە ؟

A- ئەحمەدی خانی B- مەلای جزیری C- عەلی ھەریری D- جگەرخوین

۵- عەلی ھەریری یەکیکە لە شاعیرانی قوتا بڤانەیی: A- کلاسیزم B- رومانتیزم C- ریاالیزم D- ڤۆرمالیزم

مەخسۇس

پ/ مەخسۇس ناۋى تەۋاۋى چىيىپ ؟ ئەنەۋى كىيىپ ؟ سالى چەند و لەكۆى ئە دايك بوۋە ؟

و/ ھۇنەرى پايتەبەر زمان ناۋى مەھمەدە، كۆرى مەلاۋىسمانى باغىيىپ، ئەنەۋى پىر و زاناي (شىخ رەش) ە، سالى ۱۸۳۱ز - ۱۸۳۲ز ئە سلىمانى ھاتوۋەتە دونياۋە.

پ/ مەخسۇس ئە تەمەنى چەند سالى خراۋەتە بەر خويندۇن ؟ كۆرتەيەك باسى خويندۇن بىكە، لاي كى ئىجازەتى مەلايەتى ۋەگرتوۋە ؟

ئە چ مەگەۋىتىك بوۋە بە مامۇستا ؟

و/ ھەت سالىن بوۋە خراۋەتە بەر خويندۇن ماۋەيەك ئە لاي باۋكى كىيىپ ۋەدەلەكەنى خويندوۋە، پاشان بە ھەقىيەتى بۇ خويندۇن چوۋە بۇشارى (سەنە، سابلاغ) ئە دوايىدا گەراۋەتەۋە بۇ سلىمانى لاي مامۇستا ناۋدارەكەنى ئەۋ ناۋچەيە خويندوۋىيەتى. پاشان چوۋە بەغداۋ لاي زاناي بە ناۋيانكى كورد (مفتى زەھاۋى) خويندوۋىيەتى و ماۋەيەك لاي ئەۋ ماۋەتەۋە تا ئىجازەتى مەلايەتى پىن داۋمو كرى بە مامۇستاي مەگەۋىتى ئىمام ئەعزەم ئە بەغدا.

پ/ مەخسۇس سالى چەند بەغداي بە جى ھىشت و گەراۋەتەۋە سلىمانى ؟ بوۋە بە چى ؟

و/ ئە سالى ۱۸۶۲ بەغداي بە جى ھىشت و گەراۋەتەۋە سلىمانى بوۋە بە ئەندامى دادگا.

پ/ مەخسۇس سالى چەند باۋكى مردوۋە و بوۋەتە ھۋى چى ؟

و/ سالى ۱۸۶۸ز بە ھۋى مردنى باۋكىيەۋە دەستى ئە كارى مىرى كىشاۋە بوۋە بە مەلاۋ دەستى كردوۋە بە دەرس ۋەتەۋە بە ھەقىيىيان.

پ/ مەخسۇس سالى چەند چوۋە بۇ ھەج ؟ ئەۋىۋە چوۋە بۇ كۆى ؟ و چاۋى بە كى كەۋتوۋە ؟

و/ ئە سالى ۱۸۸۳ز چوۋە بۇ ھەج و ئەۋىۋە چوۋە بۇ ئەستەنبول و ئە رىگاي پىياۋ ماۋلانى كوردەۋە چاۋى بە (سولتان غەبدولھەمىدى عوسمانى) كەۋتوۋە. سولتان رىزىكى زۇرى لى گرتوۋە و ھەرمانى داۋە خانەقاىيەكى ئە سلىمانى بۇ بىكەنەۋە بە ناۋى (خانەقاى مەخسۇس) يەۋە.

پ/ مەخسۇس سالى چەند مردوۋە و ئە كۆى نىژراۋە ؟

و/ ئە سالى ۱۹۰۶ز كۆچى دوايى كردوۋە و ئە خانەقاىيەكى خۇى بە خاك سىپىراۋە.

پ/ چ شىتەك بوۋەت ھەۋىنى نىلھامى شىعەرەكەنى مەخسۇس ؟

و/ ئە ھەرەتى تەمەنىدا جۇش و خۇشەك ئە دلىدا پەيداۋوۋە و بەرەۋ مەيدانى غەشەۋەى بردوۋە ھەر ئەۋ غەشە بە تىنە بوۋە تە نىلھامى ھۇنراۋە ۋەتى.

پ/ مەخسۇس يەكەكە ئە شاعىرە بەرەكەنى كام رىيازى ئەدەبى و ئەسەر رىزمى كام شاعىر رۇيشتوۋە ؟

و/ مەخسۇس بە يەكەكە ئە شاعىرە بەرەكەنى كلاسسىزمى كوردى دادەندىرەت ئە سەر رىزمى نالى رۇيشتوۋە.

روخسارى ھۇنراۋەكەنى مەخسۇس برىتەن ئە :

۱. كىشى غەروۋى غەرەبى بەكارھىناۋە.

۲. يەكەكەنى قاقىيە پاراستوۋە، واتا سەرتاسەرى ھۇنراۋەكە ئەسەر يەك قاقىيە.

۳. ۋەشە غەرەبى و ھارسى ئە ھۇنراۋەكەنى ديارە.

۴. ۋەشەكارى و ۋەدەكارى زۇرى بەكارھىناۋە بە دواى ۋەشە دەرپرەنى گران گەراۋە.

پ/ ناۋەروكى ھۇنراۋەكەنى مەخسۇس برىتەن ئە :

ئە روۋى ناۋەروكىۋە ھۇنراۋەكەنى نايتى. ۋەلەسەفەۋ سۇفەيەتى و ھەستى ئەتەۋەيە.

نوسىنگەى ماردىن
0750797770
marden office

دیارم ده‌یری عیشتە بە سووتن بێ له‌وێ ده‌گرم
که‌من مشتێ چل و چێوم به‌ چی بم که‌لکی کن ده‌گرم
نه‌گه‌یه‌یه‌ دامه‌نی ده‌ستی دوعا، جا ده‌به‌مه‌ خاکی رێی
ته‌ریقه‌ی گۆشه‌گیری به‌ر ده‌دم نه‌ به‌جاره‌ رێ ده‌گرم
که‌ دادی یه‌ئێسی خۆم به‌رده‌ لا، نه‌م عارفه‌ توند بوو
وتی ناخر سه‌به‌ینی جه‌ژنه‌، خوینی تو له‌ پێ ده‌گرم

مه‌جۆی

- ١- (مه‌جوده‌، کۆری مه‌ لا عوسمانی بائخی) ناوی کام شاعیره‌ ؟ A- مه‌وله‌وی B- مه‌جۆی C- شیخ ره‌زا D- ناری
- ٢- کام شاعیر له‌ نه‌وه‌ی پیر و زانای (شیخ ره‌ش) ه‌ ؟ A- مه‌وله‌وی B- مه‌جۆی C- شیخ ره‌زا D- ناری
- ٣- مه‌جۆی سائی چه‌ند و له‌کۆی له‌دایکبووه‌ ؟
A- ١٨٣٠ز هه‌له‌ به‌جه‌ B- ١٨٣٥ز سلیمانی C- ١٨٣٠ز سلیمانی D- ١٨٣٥ز هه‌له‌ به‌جه‌
- ٤- کام شاعیر لای زانای به‌ناویانگی کورد (مفتی زه‌هاوی) خویندووویه‌ و ماوه‌یه‌ک لای نه‌و ماوه‌ته‌وه‌ تا نیجازه‌ی مه‌لایه‌تی پێ داوه‌ ؟
A- مه‌وله‌وی B- مه‌جۆی C- شیخ ره‌زا D- ناری
- ٥- مه‌جۆی سائی چه‌ند به‌غداي به‌ جێ ه‌یشت و گه‌راوه‌ته‌وه‌ سلیمانی و بووه‌ به‌ نه‌ندامی دادگا ؟
A- ١٨٥٥ز B- ١٨٦٠ز C- ١٨٦٢ز D- ١٨٦٨ز
- ٦- مه‌جۆی سائی چه‌ند چوو به‌ حه‌ج ؟ A- ١٨٨٢ز B- ١٨٨٦ز C- ١٨٨٧ز D- ١٨٩٠ز
- ٧- مه‌جۆی سائی چه‌ند کۆچی دواي کردوو ه‌ ؟ A- ١٩٠٢ز B- ١٩٠٣ز C- ١٩٠٤ز D- ١٩٠٦ز
- ٨- (مه‌جۆی) چ کیشیکی به‌کاره‌یناوه‌ بۆ شیعره‌کانی ؟ A- برگه‌یی B- عه‌رووزی عه‌ره‌بی C- خۆمالي D- په‌نجه‌یی
- ٩- (مه‌جۆی) له‌رووی قافییه‌ (سه‌روا) وه‌ په‌یره‌وی له‌ چ سه‌روایه‌ک کردوو ه‌ ؟
A- یه‌ک (قافییه‌) سه‌روا B- سه‌روای مه‌سته‌وی C- سه‌روای به‌نۆره‌ D- سه‌روای نازاد
- ١٠- کام شاعیر وشه‌کاری و ورده‌کاری زۆری به‌کاره‌یناوه‌ به‌ دواي وشه‌و ده‌ریزینی گران گه‌راوه‌.
A- جگه‌ره‌خوین B- مه‌جۆی C- سه‌ید یاقوب D- ناری
- ١١- (نه‌گه‌یه‌یه‌ دامه‌نی ده‌ستی دوعا، جا ده‌به‌مه‌ خاکی رێی) نه‌م نیوه‌ دیره‌ ه‌ی کێیه‌ ؟
A- جگه‌ره‌خوین B- مه‌جۆی C- سه‌ید یاقوب D- ناری

ناماده‌یی نازادیی کوران و ناماده‌یی زانیاریی نه‌ه‌لی

ناماده‌کردنی م. عومەر نه‌حه‌مه‌د خدر

شیخ رمزای تالەبانی

پ/ شیخ رمزا له كوئى له دايك بووه ؟ ناوى تهواوى چييه ؟ له كوئى خویندوووه تی ؟

و/ ناوى رمزایه و كوړى شیخ له حمەدى كوړى مه لا مه حمودى زەنگەنەیه و سالى ١٨٢١ ز له گوندی (قرخ) ی سەر به شاری کەرکوک هاتۆته دونیاوه.

پ/ شیخ رمزا له كوئى خویندوووه تی ؟ جگه له زمانى دايك چ زمانىكى ترى زانیوه ؟ هونراوى به چەند زمان وتوو ؟ شارەزایی به ئەدەبیاتی كى بوو ؟

و/ له مزگەوتدا خویندوووه تی، جگه له زمانى دايك زمانى (عەرەبى و فارسى و تورکى) به باشى زانیوه، هونراوى بهم چوار زمانه نووسیوه تیایاندا بالا دەست بووه. شارمزاى ئەدەبیاتی (فارسى و عەرەبى و تورکى) بووه.

پ/ شیخ رمزا سالى چەند چوووته بەغدا ؟ پەيوەندى له گەل كى خوش بوو لهوئ ؟

و/ سالى ١٨٩٨ ز چوووته بەغدا لهوئ پەيوەندى له گەل بنەمائی (سەلیم بەگى بابان و سەید عەبدولرەحمان ئەقیبى بەغدا) خوش بووه.

پ/ شیخ رمزا سالى چەند كوچ دواى كردوووه له كوئى نيزراوه ؟

و/ سالى ١٩١١ ز له تەمەنى ٧٩ سالیدا كوچى دواى كردوووه و له گۆرستانى مزگەوتى شیخ عەبدولقادرى گەیلانى نيزراوه.

پ/ دیوانى شیخ رمزا كراوته چەند بەش ؟ بۆچى هەندىك له شارەزایانى ئەدەبى تورکى به شاعیرى گەورەى تورک دای دەنین ؟

و/ دیوانەكەى كراوه به سێ بەش (بەشى كوردی و فارسى و تورکى) له هەر سێ زمانیشدا شاعیرىكى زۆر سەرکەوتوووه تەنانەت وای لێهاتوووه هەندىك له شارەزایانى ئەدەبى تورکى به شاعیرىكى گەورەى ئەدەبى تورکى دابننن كە ئەمەش راست نییه ستمىكى گەورەیه لەو شاعیره گەورەیهى كورد دەكریت.

پ/ چاپەكانى دیوانى شیخ رمزا بژمیره ؟

و/ ١. چاپى یەكەمى دیوانەكەى له سالى ١٩٢٥ ز له لایەن مەریوانیەوه له بەغدا بووه.

٢. دیوانى (شیخ رمزاى تالەبانی) چاپى سالى ١٩٤٦ له بەغدا له لایەن شیخ عەلى تالەبانییەوه چاپكراوه.

٣. (دیوانى شیخ رمزا) چاپى سالى ١٩٩٩ له سلیمانى نامادە كردن و لێكدانەوى ئومید كاكە رەش و حەمە بۆر.

٤. (دیوانى شیخ رمزا) ساغکردنەوى شوگور و مستەفا چاپى سالى ٢٠٠٠ له شارى هەولێر.

٥. (دیوانى شیخ رمزا) ساغکردنەوى لێكدانەوى د. موکەرەم تالەبانی له سالى ٢٠٠١ له شارى هەولێر چاپ كراوه.

٦. (شیخ رمزاى تالەبانی) كە له شاعیرى خۆره لاتی ناوهراس كە لێكۆلینه وەیهكى تیر و تەسەله له سەر ژيان و هونراوهكانى له لایەن نووسەر ئەحمەد تاقانە.

پ/ مەبەستى شیعرى شیخ رمزاى تالەبانی بژمیره و باسیان بكە.

و/ ١. ئەسۆزى و شەره جىو:

نەگەر سەرنج بەدینه هونراوهكانى شیخ رمزا زۆربهى هونراوهكانى داشۆزینن واتە هونراوى (هەجیون) ئەو بابەتە بابەتە سەرەكى شیعەرەكانى شیخ رمزا بووه به هونەریكى بەرز و زمانىكى ناگرینهوه دايرشتوون. ، قەسەى سەیر و سەمەرەن كە ئەك هەر پسپۆر و شیعەر دۆستان هەموو خەلكەكە حەزبان لێى بووه، بووه تەمایه به ناویانگ بوونی.

پ/ شیخ رمزا له دێره شیعریكدا شانازی به زمانى خۆیهوه دەكات و دەلیت:

تۆههته تیغى دەبان، من هەمە تیغى زبانی

فەرقى ئەم دوو تیغه هەروەك ئاسمان و زێسمان

پ/ شیخ رهزا شهره جینیوی له گهل کن کردووه ؟ نهم نموونه یه له لای کام شاعیری تر دمرده کهوی ؟
 و/ هونراوه شهره جینیوه گانی نیوان (شیخ رهزا) و شاعیری گه ووه (جه میل صدقی زه هاوی) له لایهک و (شیخ رهزا) و (شوکری قهزلی) له لایهکی ترموه ههر لهو شهره جینیوانه دهجیت که له نیوان شاعیرانی عه رهب (جه ریر) و (قه ره زدهق) کراوه .

پ/ دوو دیر له هونراوی شیخ رهزا بنووسه که زه می شیخ عه لی دهکات :

و/ بینگانه هه مـوو ساحتیی جا هو جده به رووتن
 بینچاره برای شیخ عه لی مو قلیـس و رووتن
 نهی شیخ عه لی چاکه و سووقست به برا بن
 باوه ربه که بهم خه لقه که وهک تووله له دوووتن

۲. نیشتمان به روونی و شاعیری قهزلی

شیخ رهزا له بواری نیشتمان په ره ویشدا شاعیریکی بن وینه بووه ، له دیوانه کهیدا کومه لیک هونراوی و ده بینریت که لوتکه ی ههستی نیشتمانی په رومریه و شانازیکی بن وینه به دهوری میرنشینه گانی بابان دهکات که له شاری سلیمانی قهرمانهوا بوون .

له بیرم دی سوله یمانی که دارو لولکی بابان بـوو
 نه مه حکومی عه جهم نه سوخره کیشی ئالی عوسمان بوو
 له بهرقا پی سهرا سه فیان ده بهست شیخ و مه لا و زاهید
 مه تافی که عبه ، بو نه ربابی حاجت گردی سه یوان بوو

۳. ستایش :

شیخ رهزا له ستایش کردنیشدا دهستیکی بالای هه بووه که هه ندی که سی ستایش کردووه کهم شاعیر هه یه لهم بابته شدا بیگانی نه وه ته که ستایشی (کاک نه حمده ی شیخ) دهکات ده لی :

مه ربووته جه یاتم به سوله یمانی و خاکسی
 خوزگه م به سه گی قاپیبه که ی نه حمده ی کاکسی
 نهو قده ی ساداته که سـوگانی سه ماوات
 شه ریانه له سه ر سوچه له بهر مه رقه دی پاکی

۴. دنداری :

شیخ رهزا ریگی شیعری دنداریشی گرتووه وه کو هه موو شاعیره کلاسیزمیه کا نمان جوانترین شیعری دنداری کوردی نووسیوه ته وه به سوزیکی راسته قینه موو زور راستگو یانه .

دلی بر دم به نازو عیشوه دیسان ، شوخی ، عه یاری
 فریسی دام به سیجری چاوی خوی مه جیووی سه حاری
 له هيجرانا ته قه م کرد نهی ره فیقان کوان مه ده د کاري
 نه مان مردم عیلاجی سا له ری ی پیغه مبه را چـاری
 ویسان یا قه تل و یا ته سکین له هه ر سنی بوم بکه ن کاري

روخساری شیعره گانی شیخ رهزا

شیخ رهزا به گه وهره ترین شاعری کلاسیزمی کوردی داده ندریت که سه ر به قوت باخانه ی شیعری بابانه ، چونکه یه کیکه لهو شاعیرانه ی له شاری کهرکوه له سه ر روخساری شیعره گانی ئالی و سالم و کوردی هونراوی هونیوه ته وه .
 واته له شیعره کانیدا له رووی روخساره وه نهو خالانه ده بینریت :

- ١- به زمانیکه کوردی تیکه ل به وشه ی عهره بی و تورکی و فارسی هونراوه ی نووسیوه ته وه .
- ٢- به کارهینانی کیشه کانی عهروزی عهره بی .
- ٣- له رووی سهرواوه پهیرهوی شیعر ی کلاسیزمی کوردی کردووه ، واته سهروای یهک رویه ی به کارهیناوه که پیتی دهوترئ سهروای یه کگرتوو ، واته هه موو دیره کانی به یهک بیت کوتاییان دیت .
- ٤- پاراستنی بابته کانی غه زه ل و چامه له هونراوه دا و پهیرهو کردنی بابته کانی رهوانبیرئ واته یاریکردن به وشه و وشه کاری له ناو هونراوه کانی دا .

شیخ رهزا

- ١- شیخ رهزا سائی چه ند و له کوئ له دایک بووه ؟
A- ١٨٢١ز گوندی یاقشلاخ B- ١٨٢١ز گوندی قرخ C- ١٨٢٠ز گوندی یاقشلاخ D- ١٨٢٠ز گوندی قرخ
- ٢- کام شاعیر جگه له زمانی دایک زمانی عهره بی و فارسی و تورکی به باشی زانیوه ، هونراوه ی بهم چوار زمانه نووسیوه تیایاندا بالا دهست بووه . شارهزای نه ده بیاتی فارسی و عهره بی و تورکی بووه .
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ٣- شیخ رهزا سائی چه ند کۆچی دوا یی کردووه ؟
A- ١٩٠٦ز B- ١٩١٠ز C- ١٩١١ز D- ١٩٠٤ز
- ٤- دیوانی کام لهم شاعیرانه کراوه به سی به شی (کوردی و فارسی و تورکی)
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ٥- هه ندیک له شارهزاییانی نه ده بی تورکی به شاعیریکی گه وه ی نه ده بی تورکی داده نین .
A- شیخ رهزا B- مهولهوی C- ناری D- جگه رخوین
- ٦- زۆربه ی هونراوه کانی شیخ رهزا بریتین له هونراوه کانی
A- دلدار ی B- داشوړین C- نیشتمانی D- نایینی
- ٧- (تۆ هه ته تیغی ده بان ، من هه مه تیغی زبان) لهم نیوه دیره هی کینی ؟
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ٨- (نه ی شیخ عه لی چاکه و سووقست به برا یی) لهم نیوه دیره هی کینی ؟
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ٩- (له بهر قاپی سهرا سه فیان ده به ست شیخ و مه لا و زا هید) لهم نیوه دیره هی کینی ؟
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ١٠- (مه ربووته حیاتم به سوله یمانی و خاک یی) لهم نیوه دیره هی کینی ؟
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ١١- کام له شاعیرانه به گه وه ره ترین شیعر ی کلاسیزمی کوردی داده ندریت که سهر به قوتا بخانه ی شیعر ی بابانه
A- مه حوی B- مهولهوی C- ناری D- شیخ رهزا
- ١٢- شیخ رهزا له شیعره کانی دا چ کیشیکه به کارهیناوه ؟
A- عهروزی عهره بی B- په نهجی یی C- خۆمالی D- برگه یی
- ١٣- (شیخ رهزا) پهیرهوی له چ سهروایهک کردووه ؟
A- یهک سهروا B- سهروای مه سنهوی C- سهروای به نۆره D- سهروای نازاد
- ١٤- (شیخ رهزا) پهیرهوی له چ سهروایهک کردووه ؟
A- سهروای یه کگرتوو B- سهروای مه سنهوی C- سهروای به نۆره D- سهروای نازاد

پ/ نارى ناوى تەواۋى چىيە ؟ ئە سالى چەند و ئە كۆى ئە دايك بوو ؟

و/ ناوى كاكە جەمەيە و كۆرى مەلا ئە جەمەدى كۆرى مەلا جەمەدى كۆرى مەلا عبدالرەحمانە ، ئە سالى ۱۸۷۴ز ئە گۆندى (كىكن) ى نزيك مەريوانەوۋە ھاتۇتە دونياۋە .

پ/ نارى ئە تەمەنى چەند سالى دەستى بە خويندن كىرەوۋە لاي كى ؟ بۇ خويندن چوۋەتە كۆى ؟ ئە كۆى و لاي كى ئىجازەتى مەلايەتى وەرگرتوۋە ؟

و/ ئە تەمەنى شەش سالاندا لاي باۋكى دەستى بە خويندن كىرەوۋە قورئان و كىتەبە وردە ئەكانى تەواۋى كىرەوۋە ، ئىنجا بە قەيىبەتى بە دۋاى خويندندا ئەم شۈينانە (مەريوان ، سەنە ، پىنجۈن ، سىيمانى ، يانە ، سابلاغ ، وان ، باشقەلا ، ھەولير ، رەواندز) گەراۋە . ئە رەواندزى لاي مامۇستا (ئەسەدە قەندى خەيلانى) سالى ۱۸۹۷ز ئىجازەتى مەلايەتى وەرگرتوۋە .

پ/ نارى ئە كۆى دەرسى وتۇتەوۋە ؟ سالى چەند كۈچى دۋاى كىرەوۋە ؟ ئە كۆى بە خاك سىپىراۋە ؟
و/ ئە گۆندى بىلەۋى نزيك مەريوان بەدەرس وتەوۋە خەرىك بوو تا سالى ۱۹۴۴ز كۈچى دۋاى كىرەوۋە ئە دى بىلەۋدا بە خاك سىپىرداۋە .

رەخسارى ھۇنراۋەكانى نارى

۱- كىشى ەروۋزى ەەرەبى بەكارھىناۋە .

۲- يەكەيتى قاقىيە پاراستوۋە .

۳- وشەى ەەرەبى و فارسى ئە ھۇنراۋەكانىدا ديارە .

۴- گرنگى بە وشەكارى و رازاندەۋە داۋە ئە وشەى دەرپرېن و بەھرى وشە نارايىدا شارەزايىيەكى بە تۈانا بووە .

ئاۋەروۋكى ھۇنراۋەكانى :

۱- ھۇنراۋەى دلدارى : نارى ھۇنراۋەى دلدارى و خۇشەۋىستى ھەيە ، جا ئەۋ دلدارىيە راستەقىنە بىت يان مەجازى بىت ، گرنگ ئەۋەيە بە دىل و دەروۋنىكى پىر بە جۇشى ەشقەۋە ئەم ھۇنراۋە ئاگرىنانەى وتوۋە .

چاۋەكەم مەن بۇيە دايم كارو پىشەم زارىيە

ھاكىمى چاۋت ئە گەل مەن مايلى غەددارىيە

شۇرپ و ئالينى كەس بى ۋە جەۋ بى عىللەت نىيە

ئاھى مەن قەريادى بولبول ئىشى بى غەم خوارىيە

۲- ھۇنراۋەى ئايىنى : نارى بە دىكى پىر جۇش و خۇشەۋە بە دەروۋنىكى بە سۆزەۋە ھاتۇتە سەر باسى ستايشى ئايىنى و وتوۋە :

سوۋرەتى ياسىن كە ۋەسقى ھەزەرەتى ئەۋلا دەكا

ئەھلى دىل مايلى بە جىلەۋى سوۋرەتى ئاھا دەكا

خاكى بەر دەرگاھى قەسرى گەر بەسەر داکا گەدا

ھەر ئەفس ئەفرەت ئە تاجى قەيسەر و دارا دەكا

۳- ھۇنراۋەى ئىشتىمان پەرۋەرى :

نارى بە ناوى سۆزى ئايىنىيەۋە باسى ئىشتىمان دەكات و ئە ناخى دەروۋنىيەۋە ناخ بۇ ئىشتىمان ھەلدەكىشى ، كە بەۋ شىۋەيە دەيىنىت :

ئەى خاكى ۋەتەن بۇچى ئەما سەير و سەفاكەت ؟

بۇزىرۋ زەبەر بوو بە دەمى قەسرى ۋەھاكەت ؟

بۇگۆشەنى ئاۋا بى موحەببەت نىيە ئەمـرۇ ؟

بۇ سازە ئەبۇ نەشتەرى دىل خارى جەھاكەت ؟

ناری

- ۱- (کاکه حه مه کوری مه لا نه حه مه دی کوری مه لا حه مه دی کوری مه لا عبدالرحمان) ناوی کام شاعیره ؟
A- مه حوی B- مه ولهوی C- ناری D- شیخ رهما
- ۲- ناری سائی چند و له کوی له دایک بووه ؟
A- ۱۷۸۰ز گوندی قرخ B- ۱۸۷۲ز گوندی کیکن C- ۱۸۷۴ز گوندی یاقشلاخ D- ۱۸۷۴ز گوندی کیکن
- ۳- کام شاعیر لای ماموستا (نه سعه ده فلهندی خه یلانی) نیجازهی مه لایه تی و مرگرتووه .
A- ناری B- مه ولهوی C- مه حوی D- شیخ رهما
- ۴- ناری سائی چند نیجازهی مه لایه تی و مرگرتووه ؟
A- ۱۸۹۷ز B- ۱۸۷۹ز C- ۱۸۹۶ز D- ۱۸۹۹ز
- ۵- ناری سائی چند و له کوی کۆچی دواپی کردووه ؟
A- ۱۹۴۲ز گوندی کیکن B- ۱۹۴۴ز گوندی بیلو C- ۱۹۴۴ز گه نندی کیکن D- ۱۹۴۲ز گوندی بیلو
- ۶- (کاکه حه مه کوری مه لا نه حه مه دی کوری مه لا حه مه ده) چ نازناویکی بوخوی هه ئیژاردووه ؟
A- مه حوی B- نالی C- ناری D- مه ولهوی
- ۷- (ناری) له شیعره کانیدا چ کیشیکی به کارهیناوه ؟
A- عهرووزی عه ره بی B- په نه بی C- خۆمانی D- برگه بی
- ۸- (ناری) له رووی قافییه و سه رواه چی په یرومی کردووه ؟
A- سه روای هه مه زهنگ B- سه روای مه سنه وی C- سه روای به نۆره D- یه کیه تی قافییه (سه روا) ی پاراستووه .
- ۹- (چاوه گهم من بویه دایم کارو پیشهم زارییه) نه م نیوه دیره هی کینه ؟
A- مه حوی B- مه ولهوی C- ناری D- شیخ رهما
- ۱۰- (سووره تی یاسین که و مسفی حه زه تی له ولا ده کا) نه م نیوه دیره هی کینه ؟
A- مه حوی B- مه ولهوی C- ناری D- شیخ رهما
- ۱۱- (نه ی خاکی وه ته ن بوچی نه ما سهیر و سه فاکه ت؟) نه م نیوه دیره هی کینه ؟
A- مه حوی B- مه ولهوی C- ناری D- شیخ رهما

ناماددیی نازادیی گوران
ناماددیی زانیاریی نه هلی

ناماددگرتکی م . عومەر نه حه مه خلیر ۰۶۴۸۰۱۰۶۷۷۰۲۷۷

07804286226

نوسینه‌وهی به‌خت و راپورت و سی‌فی به شیوازی زانستی

راکیشانی به حث و نامہی ماستہر و دکتورا - سپایرول
کہ پسی ناسنامہ به ہہرزانتین نرخی بازار

